

Parlamentul României

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

RAPORTUL comisiei parlamentare de anchetă

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

TEMEIUL LEGAL:

- Constituția României;
- Regulamentul Camerei Deputaților;
- Hotărârea Camerei Deputaților nr. 6 din 10 martie 2020, publicată în MO nr. 194 din 10 martie 2020, Partea I, completată prin Hotărârea nr. 17 din 19 august 2020, publicată în MO nr. 760 din 20 august 2020;
- Regulamentul de organizare și funcționare a comisiei parlamentare de anchetă.

Având în vedere complexitatea activității Comisiei, numărul mare al instituțiilor și persoanelor audiate, verificarea documentelor ce trebuiau analizate de către membrii Comisiei și elaborarea planului final, precum și extinderea obiectivului Comisiei de anchetă la analiza fenomenului traficului de copii, termenul de depunere a raportului a fost prelungit cu 60 de zile prin Hotărârea Parlamentului României nr. 17 adoptată de Camera Deputaților în ședința din 19 august 2020 privind completarea Hotărârii nr. 6/2020 pentru înființarea unei comisii parlamentare de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 760 din 20 august 2020.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAPITOLUL II

COMPONENȚA NOMINALĂ A COMISIEI PARLAMENTARE DE ANCHETĂ

Conform art. 3 din Hotărârea Camerei Deputaților nr. 6 din 10 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 194 din 10 martie 2020, Partea I, completată prin Hotărârea nr. 17 din 19 august 2020, publicată în Monitorul Oficial nr. 760 din 20 august 2020, Comisia de anchetă este formată din 15 membri și are un birou compus din: președinte, un vicepreședinte și un secretar.

Membri:

- Mihălcescu Carmen-Ileana - PSD
- Săftoiu Ana Adriana - PNL
- Manole Petre-Florin - PSD
- Boboc Tudorița-Rodica - PSD
- Calista Mara-Daniela - PNL
- Dobrică Ionela Viorela - PSD
- Iurișniți Cristina-Ionela - USR
- Mircea Florin - PSD
- Oteșanu Daniela - PSD
- Pașcan Emil-Marius - PMP
- Podașcă Gabriela-Maria - PRO România
- Popescu Nicolae-Daniel - USR
- Raețchi Ovidiu Alexandru - PNL
- Socotar Gheorghe-Dinu - PSD
- Vass Levente – UDMR

Biroul Comisiei:

- deputat Carmen-Ileana Mihălcescu, Președinte
- deputat Ana Adriana Săftoiu, Vicepreședinte
- deputat Petre-Florin Manole, Secretar

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAPITOLUL III

OBIECTIVELE COMISIEI

- a) analiza cauzelor care duc la dispariția copiilor;
- b) analiza fenomenului traficului de copii;
- c) modalitățile de prevenire a acestor fenomene;
- d) analiza activității instituțiilor abilitate la nivel central și local în soluționarea, cu celeritate, a cazurilor copiilor dispăruți;
- e) starea de fapt a tuturor mecanismelor înființate cu scopul combaterii fenomenului;
- f) măsurile care se impun la nivelul legislației naționale pentru combaterea și reducerea numărului acestor cazuri, precum și alte aspecte care, cu siguranță, vor apărea pe parcursul funcționării acestei Comisii de anchetă.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAPITOLUL IV

DESFĂȘURAREA LUCRĂRILOR

Lucrările Comisiei parlamentare de anchetă s-au desfășurat după următorul program:

Prima sesiune a Comisiei a avut loc în data de 23 iunie 2020, ora 13. Sesiunea a avut ca obiectiv stabilirea detaliilor privind activitățile și acțiunile viitoare, modalitățile de efectuare a audierilor, calendarul viitor de lucru precum și identificarea principalelor instituții abilitate care tratează fenomenul copiilor dispăruți și cel al traficului de persoane. În data de 29 iunie 2020, Biroul Permanent al Camerei Deputaților a aprobat cu nr. 493/29.06.2020 solicitarea Comisiei de anchetă de a-și desfășura lucrările în sistem online pe perioada vacanței parlamentare.

Calendarul audierilor Comisiei de anchetă a fost următorul:

Data audierii	Instituții/Persoane audiate
2 iulie 2020	MAI – Eduard Mirițescu , Chestor, Împuternicit adjunct al Inspectorului General al Poliției Române
8 iulie 2020	ANDPDCA – Maria Mădălina Turza , Președinte
15 iulie 2020	Fundația Reaching Out Romania - Iana Matei , Președinte Fundația Ușa Deschisă - Monica Boseff , Președinte

ROMANIA

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

22 iulie 2020	Asociația Mia's Children - Mia Scarlat , socio-psiholog, Președinte și Fondator Mirela Zivari , psihoterapeut
29 iulie 2020	DGASPC Călărași – Drăgănică Gheorghe , Director executiv DGASPC Constanța – Petre Dinică , Director General, Ristea Mihaela, Nechita Bogdan DGASPC Galați – Carmen Mironov , Director General Adjunct DGASPC Teleorman – Marius Mugurel Putineanu , Director General DGASPC Brașov – Julieta Gîrbacea , Director General interimar și Mihai Septimiu Priboi, Director General Adjunct DGASPC Brăila – Simona Daniela Cimpoae , Director General (audiere online) DGASPC Dolj – Florin Stancu , Director General (audiere online)
19 august 2020	DIICOT – Elena Georgiana Hosu , Procuror Șef ANITP – Maximilian-Axel Nicolae , Director
26 august 2020	Ministerul Public – Gabriela Scutea , Procuror General Avocatul Poporului – Renate Weber , Avocatul Poporului; Marius Schiau , Consilier Avocatul Copilului
2 septembrie 2020	MAI – Bogdan Despescu , Secretar de Stat Ministerul Muncii – Violeta Alexandru , Ministru; Mădălina Turza , Președinte ANDPDCA
9 septembrie 2020	Larisa Butnariu – victimă a traficului de persoane
16 septembrie 2020	EUROPOL – Cosmin Andreica , Președinte IPJ Iași – Costel Gîțlan , Inspector Șef
1 octombrie 2020	1. Vlăsceanu Georgeta , mama Mădălinei Vlăsceanu (dispărută la vârsta de 3 ani, în anul 1986 din comuna Balaciu) 2. Cati Cosma , mama lui Ovidiu-Călin Cosma (dispărut la vârsta de 17 ani, în anul 1996 din județul Arad)

ROMANIA

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

	<p>3. Nelu Geneș, tatăl Geaninei Geneș (18 ani, dispărută în iulie 1999 din Caracal)</p> <p>4. doamna Motaș, mama Adinei Motaș (16 ani, dispărută în martie 2013 din Bârlad).</p>
15 octombrie 2020	<p>Ministerul Justiției – Cătălin Predoiu, Ministrul justiției</p> <p>Ministerul Public – Gabriela Scutea, Procuror General</p> <p>MAI – Eduard Mirițescu, Chestor IGPR</p>

CAPITOLUL V

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE ÎN SISTEMUL NAȚIONAL DE PROTECȚIE A COPILULUI

În ceea ce privește Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC), nevoia audierii reprezentanților din funcții de conducere a survenit ca urmare a cifrelor alarmante prezentate de către Inspectoratul General al Poliției Române (IGPR) în cadrul audierii acestei instituții din data de 2 iulie 2020 precum și în urma documentelor transmise către Comisie ulterior, în data de 3 iulie 2020 atașate prezentului Raport în format fizic.

Conform doamnei Mădălina Turza, Președintele Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții (ANDPDCA), la sfârșitul anului 2019 existau 1097 de servicii rezidențiale publice și 304 private (ale unor organisme acreditate). Din acest total, 292 de servicii rezidențiale sunt destinate copiilor cu dizabilități;

Astfel, în cadrul primei audieri a Comisiei ce a avut loc în data de 2 iulie 2020, domnul Chestor Eduard Mirițescu, împuternicit adjunct al Inspectorului General al Poliției Române,

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

a declarat că, în urma statisticilor efectuate de această instituție, 40% din cazurile de minori dispăruți provin din centrele de protecție (centre de zi, centrele de plasament în regim rezidențial și/ sau centre de plasament în regim de urgență, centre de copii cu dizabilități, precum și în cazul copiilor aflați în plasament la asistenți maternali profesioniști sau aflați în plasament la rude/familii), toate acestea aflându-se în subordinea Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

Totodată, situația este susținută și de declarațiile primite din partea organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri) de specialitate audiate în data de 15 iulie 2020 (Fundația Reaching Out Romania și Fundația Ușa Deschisă), când au fost aduse la cunoștința Comisiei acuzații grave cu privire la situații care s-au petrecut de-a lungul timpului în anumite centre de asistență socială din România, situații care se mai regăsesc și astăzi, precum și legăturile pe care anumite persoane din structurile de conducere ale DGASPC-urilor le-ar avea în relația cu rețele ale traficului de persoane pentru racolarea minorilor în scopuri sexuale și în scopuri de cerșetorie. În cadrul audierilor Comisiei ce au avut loc în data de 15.07.2020, au fost invitate două reprezentante ale unor ONG-uri care activează împotriva fenomenului traficului de copii, respectiv Iana Matei – președinte al Fundației Reaching Out Romania și Monica Boseff, președinte al Fundației Ușa Deschisă. Acestea au susținut că fetele minore “ies din țară cu documente false sau declarații la un notar plătit”. Tinerele sunt „învoite” de reprezentanții din conducerea DGASPC-urilor și “scoase la produs de către traficanți”. În ceea ce privește motivele care stau la baza unor astfel de evenimente abominabile, cele 2 reprezentante au precizat “lipsa de colaborare a reprezentanților DGASPC-urilor, precum și încurajarea acestora pentru fetele din centru de a pleca să facă bani”.

Au fost semnalate nereguli și cu privire la organele de conducere din cadrul Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, cunoscute și ca „bazine de traficare”, în sensul existenței unor legături între aceștia și membri ai rețelelor de trafic de persoane, cele două reprezentante din partea ONG-urilor numind, astfel, câteva exemple de județe „negre” după cum urmează: Dolj, Brașov, Teleorman, Călărași, Galați, Brăila și Constanța. Mai mult,

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

acestea susțin că sunt cazuri de copii dispăruți „ținute în sertarele procurorilor chiar și peste 4 ani”. Iana Matei a subliniat o tendință a DGASPC-urilor de a muta un copil dintr-un centru în altul (respectiv de a-l scoate din centrul fundației și a-l duce în centrul de asistență socială publică). Astfel, s-au înregistrat cazuri de copii traumatizați care s-au sinucis din cauza acestor mutări repetate. Copiii traumatizați au nevoie de stabilitate emoțională, ce nu poate fi dobândită dacă copilul este mutat. Iana Matei a solicitat DGASPC-urilor care au anunțat că doresc să înființeze centre de asistare a victimelor traficului de persoane, ca respectivele centre să dobândească personalitate juridică, pentru a putea fi trase la răspundere în instanță, însă răspunsul a fost negativ.

Ca urmare a celor evidențiate mai sus, în data de 29 iulie 2020, Comisia parlamentară de anchetă s-a reunit la Palatul Parlamentului în sesiune, pentru audierea anumitor Direcții Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului din țară, respectiv Călărași, Constanța, Galați, Teleorman, Brașov, Brăila și Dolj.

SCURTĂ PREZENTARE A SITUAȚIILOR DIN DIRECȚIILE JUDEȚENE AUDIATE

DGASPC Călărași: există 7 centre de plasament la nivelul județului, cu aproximativ 240 copii, 846 angajați (incluzând aici și asistenți maternali). În centrele de copii există aproximativ 300 angajați (în fiecare centru de plasament există 1 post de psiholog în organigramă). În perioada ianuarie – iunie 2020 au existat 25 de copii și 28 de evenimente (13 au repetat evenimentul de plecare din centru) care au depășit termenul de plecare de voie permis sau care nu s-au întors în centru și s-a sesizat poliția. Copii au fost găsiți și au revenit în centru în perioada imediat următoare. La momentul audierii, nu exista la nivelul DGASPC Călărași niciun copil dispărut. La nivelul județului, în perioada ian – iunie 2020 au fost sesizate de părinți 82 de dispariții (din declarațiile poliției Călărași aici fiind incluse și

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

plecările/disparițiile din centrele de plasament). În anul 2019 au existat 42 copii care au depășit termenul de plecare de voie. La nivelul județului predomină băieții care fug din centre, în condițiile în care sunt mai mulți băieți decât fete în sistem.

DGASPC Constanța: există un total de 1700 angajați, unde aproximativ 600 de angajați sunt în centre. În fiecare centru există cel puțin 1 psiholog, iar la 50 copii există cel puțin 2 psihologi. În perioada ianuarie – iunie 2020 au existat 28 copii care au plecat din centre. Conform datelor IGPR, în jud. Cta au dispărut 148 copii (ian-iun 2020). Din acești copii, 28 copii dispăruți din centrele DGASPC. La momentul audierii, la nivelul județului există 6 copii dispăruți din centre care nu s-au mai întors.

DGASPC Galați: există un total de 9 apartamente, 3 case familiale, 2 centre pentru copii cu cerințe educaționale speciale, 1 centru pentru copii cu dizabilități, 1 centru pentru copii fără dizabilități, 1 centru de primire în regim urgență și 1 centru maternal; există 222 copii și 30 la organisme private autorizate; 488 de angajați în centrele de copii, din care 25 de psihologi; toate aceste centre au cel puțin 1 psiholog. În perioada ianuarie – iunie 2020: 1 singur copil dispărut și mai mulți copii cu plecări frecvente din centre (minori care recidivează). Copilul dispărut, o fată de 15 ani migrantă din Irak care a intrat în 2018 într-un centru din Galați, care și-a dorit ulterior să ajungă în Germania la alte rude, și e dispărută. DGASPC e în legătură cu poliția și încearcă să afle rudele, pentru a identifica minora. Imediat după dispariție, centrul a respectat procedura și a anunțat poliția, și face reveniri permanente. Ultima situație de dispariție la nivelul județului Galați: 15 copii (jumătate fete jumătate băieți) peste 15 ani care au plecat voluntar din centre, au avut bilete de voie și nu au mai revenit. Acești copii însă dau telefoane la centre, dar nu se află la domiciliile părinților (fiind deja verificate de către poliție). DGASPC bănuiește că acești copii stau la alte rude sau prieteni și nu doresc să dezvăluie. Într-un caz din acestea 15, s-a admis reintegrarea în familie a minorului.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

DGASPC Teleorman: există un număr de 218 copii în centre, cu un număr fluctuant de copii în centrele cu regim de urgență (aceste cifre includ și copii majori care conform legii beneficiază de serviciile centrului, de măsurile de protecție). Există un total de 192 angajați la 218 copii; la nivelul județului există 6 centre mari, dintre care 2 sunt complexe (cu subunități). Există 3 cazuri de copii care au plecat voluntar și încă nu au fost găsiți, aceștia fiind raportați la poliție. Există 1 medic psiholog / centru și 4 psihologi la un centru de copii cu dizabilități (113 copii cu dizabilități). Există o legătură permanentă cu psihologii și cu toate centrele din subordine. După fiecare întâlnire cu un minor, se întocmește un raport de consiliere psihologică, care ulterior se aprobă. Există discuții permanente între copii și psihologi.

DGASPC Brașov: în sistemul de protecție există la acest moment în jud. Brașov 1022 copii, 22 de centre de plasament cu servicii sociale în sistem rezidențial în care se află 347 copii și 700 de angajați în întreg sistemul posturi normate, dar nu și angajate toate (aprox. 30 de psihologi, fiecare serviciu social are 1 psiholog, servicii ce funcționează conform standardelor, cu licențe definitive sau provizorii la anumite servicii sociale); doar 643 de posturi sunt ocupate. În perioada ianuarie - iulie 2020: în ianuarie au existat 13 copii fugiți, în februarie 13, martie 14, aprilie 16, mai 12, iunie 14 și în iulie 6 copii fugiți. Toți copiii s-au întors (fie singuri, fie aduși de către organele de poliție). De regulă, aceiași copii fug din centre.

DGASPC Brăila: există în prezent doar un centru de plasament în regim de urgență și apartamente de tip familial și căsuțe, unde există 192 de copii, din care 48 sunt cu dizabilități. Există 189 de angajați în sistemul de protecție a copilului în sistem rezidențial. Aceștia sunt specialiști și includ aici: infirmieri, instructori de educație, instructori de ergoterapie, asistenți sociali, asistenți medicali, 5 psihologi. Sunt 5 psihologi în sistemul rezidențial, fiecare serviciu rezidențial are 1 psiholog, practic există: 1 psiholog la 70 de copii, 1 psiholog la 74 de copii, 1 psiholog pentru copii de la centrul de plasament în regim de urgență. În perioada ianuarie

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

– iunie 2020 au fost 9 cazuri de copii care au părăsit sistemul de protecție. Dintre aceștia 3 sunt plecați încă de anul trecut.

DGASPC Dolj: 1268 de copii se află în prezent în tot județul Dolj în regimul de protecție, dintre care: 228 în sistemul rezidențial (în apartamente, case, centre de plasament), 450 de copii aflați în plasament la asistenți maternali profesioniști și restul de copii se află în plasament la rude/familii. Mai există la nivelul județului Dolj doar 2 centre de plasament care se vor închide până la sfârșitul anului 2020 (30 copii cu handicap într-un centru, în celalalt fiind 16 copii cu handicap). La nivelul centrelor din județ există un total de 38 de psihologi. Din ianuarie 2020 până în prezent, există 9 sesizări formulate către poliție, de dispariție a unor copii/tineri din centre, toate soluționate. Aceste sesizări s-au formulat în cazurile în care copiii au lipsit mai mult de 24 de ore din spațiul rezidențial. În anii anteriori, au existat aproximativ 10-15 cazuri/an, unde copiii au dispărut mai mult de 24 de ore. Toate cazurile din 2006 până în prezent s-au întors, fără excepție. Nu exista niciun caz în care vreun copil dispărut să nu fi fost găsit. Toate situațiile au fost sesizate către Poliție, soluționate și copii aduși înapoi în sistem.

În ceea ce privește audierea organelor de conducere din cadrul județelor mai sus menționate, Comisia a aflat următoarele informații:

- au existat cazuri de trafic de persoane (DGASPC Constanța), iar ancheta internă a oferit documentația necesară pentru a sesiza organele de cercetare penală. În județele Călărași, Brăila și Teleorman nu sunt cunoscute reprezentanților din forurile de conducere astfel de cazuri;
- toți reprezentanții DGASPC-urilor audiați au prezentat aceeași metodă de intervenție în momentul constatării dispariției unui copil: personalul caută copilul dispărut (în locurile din centru și din afară frecventate de acesta). Ulterior sunt anunțați șeful

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

centrului, precum și organele de poliție. Dacă și după ce copilul a fost identificat, acesta este adus înapoi în centru și se stabilesc cauzele, soluțiile și modalitățile de intervenție. Echipa multidisciplinară de intervenție este formată din managerul de caz, educatori, asistenți sociali, asistenți medical și psihologi). De consilierea copilului se ocupă psihologul și asistentul social/ educatorul;

- în ceea ce privește cauzele de violențe psihice, fizice și/sau sexuale ale personalului DGASPC-urilor împotriva copiilor din centre, în toate centrele au existat astfel de cazuri. Conform legii, în aceste situații se deschide o anchetă internă. În măsura în care faptele se confirmă, concluziile anchetei interne se transmit Parchetelor, iar personalul este înlăturat de lângă copii și distribuit pe un alt post până la decizia instanțelor. În cazul DGASPC Dolj, în ultimii 10-15 ani au fost aproximativ 10 cazuri de desfacere a contractului individual de muncă din cauza abuzurilor fizice ale angajaților împotriva copiilor. Din păcate aflăm că aceste persoane fie au fost reintegrate în muncă ca urmare a rămânerii definitive a hotărârii instanței, fie li s-a înlocuit sancțiunea desfacerii contractului de muncă cu o sancțiune mai ușoară.
- în ceea ce privește existența fenomenului traficului de persoane în relaționare cu DGASPC-urile menționate mai sus, precum și a unor rețele de trafic de persoane constituite la nivelul celor 4 județe, reprezentanții DGASPC Brăila, Teleorman și Călărași menționează că “nu cunosc asemenea cazuri”. În ceea ce privește DGASPC Constanța, “a existat un singur caz, acum câțiva ani (o tânără de 15-16 ani) la un centru de plasament. Cazul a fost monitorizat și toți cei implicați au fost arestați”.
- pregătirea și instruirea personalului din DGASPC Galați au loc trimestrial, realizate de șefii de centre, cu participarea psihologilor și a asistenților sociali, iar ocazional cu participarea Poliției județene. Desigur, această așa-zisă „instruire” are mai mult un caracter formal având în vedere faptul că este realizată mereu de aceleași persoane. Angajații instituției nu pot beneficia de o perfecționare reală dacă singura lor sursă de informare este șeful de centru;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- DGASPC Brașov a adoptat o procedură prin care sunt sesizate organele de cercetare penală la fiecare caz de act sexual care implică un minor (și între minori, și cu un minor), indiferent dacă este vorba de un caz confirmat sau o suspiciune. De asemenea, tinerele mame sunt transferate către case de tip „Mama și copilul” unde le sunt oferite servicii până la vârsta de 18 ani;
- după părăsirea sistemului de protecție la vârsta de 18 ani, copiii, deveniți adulți, pot încă beneficia de un sistem de monitorizare pentru o perioadă de încă doi ani oferită de DGASPC Brașov, iar după această perioadă mai pot beneficia de ajutor în ceea ce privește obținerea unei locuințe sociale sau reintegrare socio-profesională;
- la nivelul DGASPC Brăila există o activitate de monitorizare a copiilor care devin majori și care ies din sistemul de protecție, astfel: tinerii care părăsesc sistemul de protecție sunt monitorizați atât de către asistenții sociali care s-au ocupat de caz și care păstrează legătura cu ei cât și prin colaborare cu unitățile administrativ teritoriale în cazul în care reintegrarea lor s-a realizat în familie. Monitorizarea se efectuează pe o perioadă 6 până la 12 luni și DGASPC păstrează baza de date la nivelul Direcției. Fiecare tânăr contactează asistentul social de fiecare dată când are nevoie. Unii tineri își capătă o independență un pic mai repede, alții au nevoie de sprijin o perioadă mai mare de timp, dar marea majoritate a tinerilor, când părăsesc sistemul de protecție specială merg într-o perioadă de tranziție la Fundația Mina cu care DGASPC Brăila colaborează și care le asigură găzduire, urmând ca împreună să identifice un loc de muncă pentru ei;
- la nivelul DGASPC Galați, după ce încetează măsura de protecție, centrele nu mai au informații cu privire la parcursul copilului (odată cu împlinirea vârstei de 18 ani), dacă au fost implicați în dosare de trafic sau alte infracțiuni. Nu există niciun mecanism de urmărire a copiilor, de parcurs educațional și profesional, odată ce părăsesc sistemul;
- la nivelul DGASPC Golj, centrele se asigură că tinerii care părăsesc sistemul de protecție au unde să locuiască și o anumită ocupație profesională. Nu există

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

monitorizare post ieșire din sistem, dar direcția ține de regulă legătura cu copiii care părăsesc sistemul;

- la nivelul tuturor DGASPC-urilor menționate mai sus există protocoale de colaborare cu Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane atunci când discutăm despre activități de prevenție împotriva acestui fenomen;
- DGASPC Galați susține că are o colaborare cu ANITP atât la nivelul copiilor cât și la nivelul salariaților. În ceea ce privește colaborarea cu ONG-urile, acestea sunt puține în județul Galați. DGASPC Galați are o colaborare bună cu ONG-ul "Ajungem mari" - un centru de primire în regim de urgență și apartamente, ce organizează activități cu copiii (excursii, petrecere a timpului liber). DGASPC Galați colaborează și cu Fundația "Inimă de copil", un ONG cu activitate de mulți ani în Galați. Există printre beneficiari și studenți și viitori absolvenți de studii superioare, tineri care și-au dorit să își găsească locuri de muncă. Însă nu toți tinerii au un parcurs așa cum s-ar dori, odată ce părăsesc sistemul social de asistență;
- la nivelul DGASPC Brașov există activități zilnice și săptămânale cu copiii de consiliere sau de informare, acolo unde este cazul și de la o anumită vârstă se distribuie anticoncepționale/prezervative, alături de monitorizarea activității școlare și urmărirea anturajelor acestor copii. Totodată DGASPC Brașov a desfășurat activități de prevenție și combatere a fenomenului de cerșetorie și trafic împreună cu Poliția Locală și IPJ Brașov, prin adunări săptămânale pentru identificarea potențialelor cazuri și distincția dintre tipurile de trafic ce pot avea loc. În centrele din județ, ultima sesiune de informare a personalului s-a desfășurat în februarie 2020 împreună cu ANITP și BCCO. Există demersuri începute cu una dintre Universitățile din Brașov pentru programe de formare cu cadre didactice universitare, reușind să asigure creditele necesare pentru specialiștii din direcție, sesiuni ce se vor desfășura majoritar online. Au existat și formări online pentru beneficiari (copiii din sistem).

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

SITUAȚII PRIVIND TRAFICUL DE PERSOANE EXISTENTE LA NIVELUL JUDEȚELOR AUDIATE, DAR NECONFIRMATE DE FORURILE DE CONDUCERE ALE DGASPC-URI

În cadrul audierii, reprezentanților DGASPC-urilor li s-au adus la cunoștință cazuri de dispariție de minori și/sau trafic de persoane mediatizate și/sau confirmate inclusiv în discuțiile cu reprezentantele ONG-urilor de profil.

Astfel, cu privire la raportul publicat de Organizația Salvați Copiii, conform căruia județul Brăila este un loc al rețelei de traficanți de copii pentru prostituție și exploatare în muncă, declarațiile doamnei director au fost că nu are la cunoștință nicio informație despre respectivul raport. Mai mult, pe baza declarațiilor oferite de doamna Iana Matei, președinte al Fundației Reaching Out Romania, în cazul DGASPC Brăila conform cărora “o fată minoră traficată a vrut să dea o declarație poliției în acest sens, iar poliția a refuzat să îi ia declarația. Ulterior s-a aflat că polițiștii erau implicați, împreună cu șeful Baroului Brăila – care trimitea fetei un avocat din oficiu, o trăgea de limbă, iar ulterior îi spunea polițistului informațiile pe care fata le știe, iar acesta la rândul lui le transmitea traficantului de rețea. În acest sens, traficantul își pregătea apărarea. Soția șefului Baroului din Brăila era procuror”, doamna director general a precizat că nu știe despre acest caz.

În ceea ce privește DGASPC Teleorman, situația este extrem de asemănătoare. Întrebat despre 2 cazuri mediatizate și confirmate de către autoritățile competente cu privire la traficul de persoane, directorul general al DGASPC Teleorman a declarat că “nu are informații” despre primul caz, iar cu privire la cel de-al doilea a declarat că „acum câțiva ani a fost un caz în Roșiorii de Vede, dar nu am cercetat cazul în amănunt”. Cele două cazuri aduse în atenția conducerii DGASPC Teleorman au fost:

- primul caz: informația primită în cadrul Comisiei din partea doamnei Iana Matei, președinte al Fundației Reaching Out Romania, conform căreia “2 fete (15 și 17 ani)

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

au avut documente falsificate pregătite pentru ieșirea din țară. Fetele aveau un istoric de traficare în DGASPC-uri, inclusiv la DGASPC Roșiori”;

- al doilea caz: informația primită în cadrul Comisiei din partea doamnei Iana Matei, președinte al Fundației Reaching Out Romania, conform căreia există un proces penal “conform căruia președintele CJ Teleorman, care era și asistent social și coordona rețeaua de trafic, pregătind fetele pentru traficare din Municipiul Roșiori”.

Tot la nivelul județului Teleorman au existat cazuri de violență și abuz sexual din partea angajaților DGASPC, confirmate de însuși conducerea instituției: “au fost cazuri de violență fizică și verbală, cu siguranță există și acum, dar nu sunt raportate la nivelul conducerii” a declarat directorul general al instituției.

La nivelul DGASPC Brașov, a fost adus în atenția conducerii cazul unui băiat din Brașov recrutat cu ajutorul unui angajat DGASPC BV și vândut unei rețele de proxeneți (caz prezentat Comisiei anterior, respectiv băiatul de 14 - 15 ani a apelat la un ONG din Brașov pentru a cere ajutor, băiat care a declarat că începând cu vârsta de 11-12 ani a început să fie traficat. Băiatul a ajuns la acest ONG din cauza faptului că nu a avut încrederea necesară să povestească ceea ce i se întâmplă personalului centrului de asistență socială de care aparține). Referitor la acest caz, dna director general DGASPC Brașov a afirmat că a aflat despre acest caz din mass-media, însă a declarat că nu are cunoștință de caz în toată experiența dânzei din sistem. A întrebat și colegii mai vechi, însă nici aceștia nu au identificat cazul. De asemenea, referitor la situația fetelor minore însărcinate care sunt în programul de protecție al DGASPC, doamna Gîrbacea a menționat că în prezent sunt două cazuri și au fost sesizate organele de urmărire penală.

În cadrul audierii DGASPC Galați, a fost menționată declarația unui fostu Ministru al Muncii, Dragoș Pîslaru, care afirma că la nivelul județului Galați există suspiciuni de trafic de persoane la care au luat parte și angajați ai DGASPC Galați. Doamna Director adjunct afirmă

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

că au avut loc discuții la nivelul Consiliului Județean, iar ca urmare a acestor discuții au fost infirmate aceste zvonuri. Totuși, fără existența unei anchete demarate de organele competente, concluziile trase la nivelul Consiliului Județean rămâne fără sens. Cu privire la situațiile de abuz din partea angajaților DGASPC Galați, conducerea a transmis Comisiei că nu există astfel de cazuri, precum nu există nici cazuri de trafic de minori. În același timp, din sursele mass-media, anul trecut s-a aflat de cazul fetei de 14 ani, dintr-un centru de plasament din județul Galați, victimă a unui viol. Cazul a ajuns în ochii publicului nu datorită implicării DGASPC Galați, ci datorită unei înregistrări video cu fata respectivă postată pe o rețea de socializare. De notat este faptul că la acel moment, directorul adjunct al instituției afirmase că a fost vorba de un act sexual consimțit, pe când directorul Serviciului de Ambulanță Județean Galați a declarat că „pot confirma că victima le-a spus celor de pe salvare că a fost violată”.¹

La nivelul DGASPC Dolj, în ceea ce privește abuzul sexual, la momentul audierii conducerea a declarat că există trei cazuri pentru care a fost începută urmărirea penală împotriva a doi asistenți maternali și a unui polițist. Directorul General a afirmat că au existat și suspiciuni de existență a unei rețele de trafic de minori, iar de fiecare dată au fost sesizate organele de Poliție și DIICOT. La prezentarea cazului unei minore cu pașaport fals, găsită de către poliție în Cartierul Roșu din Olanda, Amsterdam în 2014 (astfel s-a aflat de rețeaua de trafic de persoane din Craiova, unde era implicat și DGASPC Dolj – directoarea DGASPC Dolj de la acea vreme „a rugat să lase fata să plece înapoi în Olanda”), directorul actual al instituției, domnul Florin Stancu, a răspuns că nu avea cunoștință de acest caz.

¹ https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/a-demisionat-adjunctul-dgaspc-galati-dupa-cazul-minorei-pline-de-sange-pe-strada-1169742?_grsc=cookieIsUndef0&_grts=53424982&_grua=ce4e9e986b0fbc713624d54b83c36283&_grrn=1

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

PROBLEME IDENTIFICATE DE ORGANELE DE CONDUCERE ALE DGASPC-urilor

În cazurile de violență psihice, fizice și/sau sexuale ale angajaților DGASPC-urilor împotriva copiilor, reprezentanții DGASPC-urilor au identificat o hibă a cadrului legislativ, întrucât aceștia nu pot desface contractele de muncă ale angajaților care au comis acte de violență împotriva copiilor minori fără să existe o soluționare definitivă și irevocabilă din partea instanței competente în acest sens.

O altă problemă identificată este cea a insuficienței de psihologi în terapia cu copiii din centrele DGASPC sau chiar pregătirea precară a acestora, mai ales în gestionarea fenomenului cazurilor de copii dispăruți. Mai mult, a fost sesizată și lipsa personalului în ceea ce privește supravegherea pe timp de noapte a copiilor din centre (DGASPC Călărași nu reușește să găsească personal specializat mai ales pentru centrele din zona rurală, iar DGASPC Dolj reclamă lipsa unei Facultăți de Psihologie în județ și astfel imposibilitatea identificării și recrutării de personal pentru aceste posturi).

Totodată, din discuțiile avute cu cele 2 doamne psiholog din data de 22.07.2020, au fost semnalate “existența unui număr mare de angajați din sistem care nu au studii de specialitate, care nu au cum să analizeze și să intervină corect în terapia copiilor. Mai mult, se resimte lipsa unor cursuri de formare de aptitudini pentru consilierea psihologică din cadrul DGASPC-urilor”.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAPITOLUL VI

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE LA NIVELUL INSTITUȚIILOR ABILITATE CU PREVENȚIA ȘI COMBATERICA FENOMENELOR TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI COPII DISPĂRUȚI

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE LEGISLATIVE

- lipsa abordării fenomenelor de dispariție de copii și a traficului de persoane din Strategia de Apărare a Țării – în acest document, subiectul traficului de persoane este regăsit doar când se vorbește despre România și securitatea la nivel euratlantic. Cât despre perspectiva internă, printre obiectivele de securitate nu există traficul de persoane (există doar traficul de arme și droguri). Conform lui Cătălin Predoiu, actualul Ministru al Justiției, strategia vizează chestiuni de apărare față de factori externi;
- în procedurile administrative, metodologiile specifice de cercetare în codul de procedură penală nu sunt aplicabile. Au aplicabilitate limitată fiind condiționate de gravitatea infracțiunii, motiv pentru care există câteva proceduri în care legiuitorul a făcut excepții;
- distincția dintre traficul de persoane și proxenetism – există anumite repere de jurisprudență stabilit de ICCJ în 2007, dar uneori sunt dificultăți de probare în practică a elementului care face deosebire între caracterul de exploatare, a anihilare a voinței persoanei victimă. Există unele zone care pot fi mai bine clarificate, însă elementele de până acum din practica DIICOT confirmate prin hotărâri judecătorești nu au arătat

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

dificultăți insurmontabile care ar pune probleme Ministerului Public să nu poată funcționa pe termen scurt. Probleme foarte importante pentru realizarea competenței DIICOT care să fie remediate nu au fost primite până acum de către Ministerul Public;

- necesitatea intervenției legislative în Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, unde există o normă incompletă, respectiv art. 23 alin. 4 care arată că părinții/ocrotitorii legali au obligația ca în 24 ore de la dispariție să sesizeze organele de lege. Este o normă care nu vine și cu mijloace de remediere. Previzibilitatea normei legale, spre deosebire de procedurile polițienești, este de dorit;
- Art. 220 din Codul Penal, considerat ca fiind articolul “lover boy”, deoarece vorbește de actul sexual cu un minor până la 15 ani, anumiți infractori sau inculpați scăpând în baza acestui articol – ministrul justiției s-a declarat deschis să discute modificările acestui articol, însă sistemic. Nu se poate aștepta o reformă pe tot Codul. “Într-adevar, este o indulgență legislativă. Și legislația trebuie să fie mai sofisticată” a declarat Cătălin Predoiu, Ministrul Justiției;
- până la introducerea noilor Coduri în 2014, definirea formelor de exploatare erau făcute prin Legea 678/2001. Ulterior, în noul Cod Penal, în ceea ce privește infrațiunea de trafic de persoane și traficul de minori, art. 182 din Codul Penal definește exploatarea de persoane prin omiterea micilor infrațiuni (nu se preia din legea veche această formă de exploatare de către un traficant prin mici infrațiuni, cum sunt micile furturi etc.);
- Alin. 2 din articolul 213 privind proxenetismul trebuie eliminat. Un minor trebuie apărat până la împlinirea vârstei de 18 ani și tratat fără consimțământ valabil; este necesară o distincție clară între traficul de minori și proxenetism;
- polițiștii sunt afectați în lipsa unor reglementări clare, răspunzând pentru situații neacoperite de lege. Aceștia au de suferit ca urmare a legislației în acest domeniu,

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- aplicarea ei și modul de interpretare de către actorii care au incidență directă în traficul de minori și în cazul disparițiilor. Și Europol a semnalat Comisiei de anchetă această vulnerabilitate sau lipsă, respectiv trebuie reglementat prin lege modalitatea prin care polițiștii pot acționa. Europol a fost nevoit să se adapteze pentru că atunci când se sesiza o dispariție, sindicatul forța lucrurile pentru a dovedi o situație de unde să rezulte traficul de persoane, astfel încât să poată înregistra în rem o faptă de acest gen și pentru a avea acces la instrumentele oferite de Codul de Procedură Penală pentru interceptare și localizare a minorului. Europol practică aceste artificii și în prezent, dar s-a ridicat problema unei vulnerabilități a polițiștului care influențează situația pentru a avea acces la mijloacele necesare de cercetare a acestor dispariții;
- organismele non-guvernamentale de profil au posibilitatea legală de a reprezenta victimele traficului de persoane, dar nu au acoperire în lege (Standardele de calitate pentru serviciile sociale cu cazare, organizate ca centre rezidențiale pentru copilul victimă a traficului de persoane care se aflau în discuție la Autoritatea Tutelară la momentul audierii);
 - stadiul legii privind copiii dispăruți și intențiile următoare ale MAI (legea a fost în dezbatere publică până la finalul lui 2019, apoi retrasă de pe site-ul MAI): a fost un proiect depus spre dezbatere publică în decembrie 2019, dar are nu a avut o finalitate, fapt pentru care pe 1 septembrie 2020 a fost publicat proiectul de Ordonanță de Urgență a Guvernului privind căutarea persoanelor dispărute. MAI a declarat că dorește să iasă cu acest act normativ de urgență pentru înființarea acestui instrument de lucru, pentru că este o problemă urgentă.

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE LA NIVELUL RESURSELOR UMANE

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- cea mai mare problemă semnalată o reprezintă lipsa de personal la nivelul întregii instituții a Poliției Române și a Parchetelor, care se află într-o criză de personal. Polițiștii existenți figurează în stradă, dar desfășoară activități de secretariat pentru un superior. Pentru a exploata politic și electoral, există înființată pe hârtie Poliția Siguranță Școlară. Această nouă structură a fost creată într-un birou de 3-4 persoane nespecializate, proiectul nu a fost pus în transparență decizională, nu au fost consultați specialiști și acum șefii de inspectorate “s-au trezit” că trebuie să înființeze această nouă structură de 270 de persoane, conform sesizărilor Europol;
- numărul de polițiști din cadrul DCCO: organigrama DCCO cuprinde puțin peste 1000 de funcții, insuficiente pentru volumul de muncă, conform spuselor domnului Secretar de Stat Bogdan Despescu. Există polițiști în DCCO cu peste 1000 dosare în lucru. Este unic în Europa ca un polițist să instrumenteze 1000 de dosare (de ex. secția 7 din București). Acel polițist nu are timp fizic nici să pună mâna pe copertile dosarului. MAI nu avrūt să stabilească elementele care să dea necesitatea ocupării structurilor cu numărul real de personal, cum a reieșit din declarațiile președintelui Europol, Cosmin Andreica. La CSM și parchete există standarde de personal și volumul de muncă. Cu toate acestea, MAI a declarat, conform Europol, că structurile lor sunt suficient dimensionate.

** La nivelul MAI există 2 structuri specializate: Direcția Generală de Informații și Protecție Internă, Direcția Generală Anticorupție, structuri care desfășoară toată gama de activități asupra integrității personalului. În 2020, aceste structuri au identificat cazuri de abatere de la norme și acești polițiști au fost sesizați către structurile legale (Parchet), iar MAI declară că manifestează toleranță zero față de orice abatere, încălcare a normelor. Principiul de la pleacă instituția este acela că integritatea personalului îi asigură autoritate, respect și eficiență în activități.*

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- și la nivelul IPJ-uri este o lipsă acută de personal – există astăzi incapacitatea polițiștilor nepregătiți să identifice situații în care minori sau adulți sunt exploatați prin muncăși traficați. În zonele sărace, dacă ar exista echipe de 10-20 polițiști să meargă prin aceste zone, ar fi existat la acest moment o explozare de dosare pentru infracțiunea de exploatare prin muncă;
- altă problemă e specializarea la nivelul poliției și parchetelor. Este nevoie de o supra-specializare la DCCO și DIICOT. Europol are colegi care trec pe lângă cazuri de trafic de persoane, de minori, care nu-și dau seama că sunt victime ale unor abuzuri, existând curențe grave în traficul de persoane. Cazul Caracal a demonstrat incapacitatea sistemului actual;
- lipsa specializării polițiștilor care se ocupă de prevenția și combaterea fenomenelor de dispariție de copii și trafic de persoane, problemă identificată de cele mai multe instituții audiate: MAI, IGPR, MJ, Europol, DIICOT, MP, ONG-uri. Adevărata cauză care reclamă nevoia de specializare o reprezintă faptul că și infractorii s-au specializat. Acum, infractorii români sunt conectați sistematic cu infractorii din alte țări. Există grupuri de crimă organizată care testează și desfășoară contacte cu grupuri din afara Europei. Grupările organizate au ajuns să se protejeze și au o atitudine proactivă de protecție (nu doar atitudine defensivă): cu drone, instrumente de bruiaj și alte forme sofisticate de protecție a actului infracțional. Este un fenomen care se structurează, organizează, care se finanțează și se conectează. Un așa fenomen nu poate fi combătut eficient decât supra-specializând instituțiile de aplicare a legii;
- problema reacției întârziate și/sau superficiale a polițistului din linia întâi (respectiv poliția rurală, locală, poliistul de proximitate) în cazuri de suspiciune de dispariție sau trafic de persoane: la nivelul IGPR și MAI au fost semnalate și sesizate anumite practici în afara procedurilor de lucru care reglementează activitatea și mereu au fost dispuse verificări și măsuri în consecință, conform declarațiilor Secretarului de Stat din cadrul MAI, Bogdan Despescu;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

** Pentru pregătirea acestor polițiști, pe lângă activitatea de bază, MAI a stabilit o pregătire continuă la nivel teritorial cu cei care sunt specializați, astfel încât periodic să existe întâlniri de lucru, dezbateri, ședințe de instruire prin care să se stabilească în funcție de specificul zonei și a cazurilor, modalitatea de lucru pentru fiecare caz în parte, reacția pe care trebuie să o aibă polițistul sesizat în primă fază, și măsurile pe care acesta trebuie să le aplice ca prim organ sesizat și să ceară sprijinul structurilor specializate, astfel încât în cooperare să trateze fiecare caz în parte cu o deosebită importanță.*

- la nivelul Poliției Române există diferențieri între polițiști, bazate pe criterii obiective. Rolul organelor judiciare se referă în primul rând la serviciul public pentru cetățean și realizarea acestuia în condiții de eficiență. În ceea ce privește Poliția Rurală, atenția trebuie atrasă de împrejurările în care un minor părăsește legal țara și ulterior adultul se întoarce fără minor (de exemplu, Franța tratează de mult problema minorilor neînsoțiți, expuși la trafic);
- problema pensionării înainte de vreme a polițiștilor specializați, ce conduce la un număr foarte redus de dosare instrumentate: a existat o componentă într-o structură mai mare în cadrul DCCO care a funcționat la nivel teritorial într-un număr redus de polițiști specializați pe dispariții (nu cei angrenați în anumite momente în activitatea de căutare). Unii dintre ei cu o vastă experiență au încheiat raporturile de muncă cu IGPR. A fost un schimb de generații care se realizează și în prezent cu încadrare masivă atât din zonele externe cât și din structurile de învățământ ale MAI. MAI are un număr mare de personal încadrat în ultimii 5 ani, polițiști care trebuie să facă față și să preia din mers activitățile din toată gama de competență a Poliției, nu doar din domeniul dispariției de copii;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- refuzul constant din partea Ministerului Afacerilor Interne privind procedurile și cadrul legal, semnalat de Europol, care s-a oferit, pe modelul altor organisme din EU, să asigure și să preia o parte din curricula pentru pregătirea profesională a polițiștilor pentru a avea capacitatea de a organiza astfel de cursuri de specializare. Intenția MAI a fost în ultimii 10 ani de a avea polițiști care să poată fi transferați pe orice funcție, s-a evitat specializarea, pentru că MAI nu mai putea dispune de resursa umană. Astăzi polițiștii sunt mutați dintr-un departament în altul.

** Europol a avut nenumărate demersuri către MAI, începând de la solicitări acum 3 ani de a avea un standard de personal cu privire la dimensionarea structurilor.*

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE ÎN PROCEDURA DE ANCHETĂ ȘI CERCETARE PENALĂ

- modalitatea în care instituțiile cu atribuții de prevenție și protecție a victimelor își exercită atribuțiile, cum cooperează și armonizează eforturile astfel încât să se restrângă baza de recrutare a victimelor (iar când se produce infrațiunea și este sancționată, să se protejeze victimele pentru a se evita re-victimizarea);
- lipsa unei imagini de ansamblu a fenomenului de trafic de persoane. Când se constată o situație de trafic, instituțiile se dezvoltă singular și independent. Ar trebui ca lucrurile să fie privite unitar și să existe ajutor reciproc și dezvoltare strategică interconectată și unitară. Lipsește o politică de decizie de la nivel înalt. Dacă fiecare parchet își privește doar propriile interese și își constituie mijloace proprii de combatere, România nu poate avea o dezvoltare strategică unitară și nu se va reuși ase combate acest fenomen așa cum se dorește;
- există situații în care DIICOT-ul are resurse umane sau materiale necesare, iar DCCO din cadrul IGPR nu are aceleași resurse;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- lipsa de asumare – reprezintă, conform Europol, o problemă clară a tuturor autorităților care se învârt în jurul acestui subiect;
- indiferent de intervenția instituțiilor de aplicare a legii, uneori aceste victime nu au nicio șansă în comunitate să scape de crima organizată sau de infractorii individuali;
- o altă mare problemă semnalată de Ministrul Justiției este armonizarea cu poliția comunitară și pregătirea dosarului de anchetă cu probe. Un procuror șef a spus că nu mai primește același volum de informații de la poliție. Procurorii nu merg în stradă și au nevoie de informații din stradă de la polițiști pentru a începe ancheta;
- din 2007 a existat o tentativă de reglementare a procedurii de cercetare a dispozițiilor legale, care din punctul de vedere al Europol-ului nu îndeplinește rigorile legale (un Manual de bune practici privind modul de acțiune al poliției în cazul copiilor dispăruți) aprobat prin dispoziția IGPR nr. 44/2007. Acest manual este puțin perimat din perspectiva temeiului, are o procedură stufoasă și birocratică care pierde din vedere primele ore de după dispariția minorului;
- capacitățile operaționale ale poliției de intervenție în aceste cazuri (Europol a afirmat că există aprox. 4-5 oameni în fiecare județ care se ocupă de dispariții de minori, persoane urmărite, cadavre cu identitate necunoscută și de trafic de persoane, respectiv 1 singur polițist care se ocupa de traficul de persoane/județ); în ceea ce privește activitățile de prevenție, unele județe sunt 15 polițiști alocați pe prevenție, în alte județe există doar 1-2. Totodată, Europol a semnalat dezinteres din partea șefilor din poliție pentru identificarea potențialelor victime a traficului;
- Politia Locală de multe ori nu ia în calcul plângerile de dispariție, deoarece le pun în seama plecărilor voluntare ale minorelor cu bărbați, în schimbul unor folosuri materiale, minore ce se întorc ulterior la centrul de asistență socială de unde au plecat; există cazuri de procurori, polițiști, politicieni ce s-au opus și se opun unor modificări/îmbunătățiri legislative care să facă sens, fiind în beneficiul lor să lase victimele pe stradă, să nu se afle niciodată în ce sunt ei. Anumite autorități consideră

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

că un copil de 14 dispărut nu mai este considerat copil, acesta având deja discernământ – judecată complet greșită în opinia specialiștilor, care consideră că o persoană este copil până la împlinirea vârstei de 18 ani;

- DIICOT, în cadrul unei analize interne, a semnalat o diferență în demonstrarea probatoriului (în anumite comunități rurale există această rezerva a persoanelor, o colaborare mai redusă cu organele de cercetare penală). Dacă nu se pot obține date relevante, nu se poate avansa cu investigația și aflarea adevărului. În prezent, deplasarea persoanelor se face cu ușurință și există aceste tipologii ale persoanelor care sunt sponsorizate de către cei care exploatează, astfel ca țară de destinație să ramburseze cheltuielile;
- date neactualizate la nivelul Poliției Române privind situația copiilor dispăruți (cea mai mare parte a copiilor aflați pe site-ul Poliției Române erau minori, despre a căror situație se cunoșteau detalii la nivelul DGASPC-ului în cauză, respectiv aceștia fuseseră văzuți în comunitate, la prieteni, dar refuzau să revină în centru. Alți copii identificați pe străzi neînsoțiți sau fugiți de acasă sunt duși de către organele de poliție în centrele de primire în regim de urgență ale DGASPC-urilor – în aceste cazuri, plecatul de acasă din centru este „un gest repetat”, iar recuperarea lor este de durată);
- până în anii 2008-2009, DIICOT era activă în ceea ce privește audierile din dosarele de trafic de persoane. Acum, această infracțiune s-a modificat, nu mai e de sine stătătoare, ci a fost introdusă prin modificări legislative în categoria de crimă organizată. Conform ONG-urilor, nu există dosare de trafic de persoane, ci doar de proxenetism (unde pedepsele sunt mai mici, iar rețeaua nu trebuie neapărat să fie demonstrată). DIICOT central, conform afirmațiilor lanei Matei, este destructurată. Dacă un dosar ajunge într-un oraș, atunci DIICOT nu mai poate ști exact cine se ocupă de dosar, dacă este instrumentat corect (există cazuri care stau în sertarele

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

procurorilor de peste 4 ani, din declarațiile persoanelor audite). Nici DGASPC-urile nu pot fi trase la răspundere, deoarece sunt instituții publice.

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE LA NIVELUL ANITP

- conform ONG-urilor audiate, rolul Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane este de “a feri peștii mari de ape tulburi”. Deși rolul lor este de a publica rapoarte, statistici și de a realiza campanii de prevenire, în realitate ei repatriază toate victimele indiferent de țara de destinație fără niciun fel de asistență (o victimă nu are voie să se repatrieze decât prin ANITP), acestea sunt introduse în baza de date ANITP, bază de date prezentată publicului sub formă de statistica “prostituatele” din România (multe dintre aceste victime au ajuns să fie retrafficate). ANITP refuză să ofere feedback pe asistența oferită acestor victime repatriate către organismele non-profit de profil, la solicitarea acestora, invocând dreptului victimei la intimitate ori transmit căvictimele au refuzat asistență. Standardele ANITP curente nu sunt de favorizare a victimelor, ci interesul agenției este de a-i ține pe stradă. Din anul 2007 ANITP a modificat constant legislația, atribuindu-și tot mai multe responsabilități și excluzând tot mai mult asistența din alte părți;
- diferențele de date și statistici din spațiul public al numărului de victime prezentate de ANITP – conform conducerii ANITP, nu există un sistem unic, unitar în Europa de identificare și cuantificare a victimelor. Fiecare țară folosește propriul sistem (și cataloghează victimele în potențiale, identificate, prezumate, detectate.) Diferă și modul în care sunt transmise informațiile (nu toate datele despre o victimă ajung dintr-o țară, către România). ANITP a solicitat celorlalți raportori internaționali toate

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

datele despre victimă, pentru ca ANITP să poată interveni. Există diferențe cu privire la faptul căsunt victime care sunt exploatare sexual sau practică prostituția. Datele sunt complexe la nivelul UE și nu s-a stabilit încă o metodologie unitară, din cauză că nu toate informațiile despre o victimă sunt circulate între statele membre.

- statisticile privind numărul de victime de la nivelul ANITP diferă de statisticile DIICOT – diferența datelor, conform explicației ANITP, este justificată de perspectiva din care se face identificarea unei victime a traficului. În situația în care există indicii cu privire la o persoană care ar putea fi victimă a traficului de persoane, locația unde a fost găsită, vârstă, sex, etc., ea este considerate o victimă a traficului și cuantificată. Nu toate victimele traficului ajung la DIICOT ca parte vătămată într-un dosar (de aici diferența de date statistice).

NEREGULI ȘI DEFICIENȚE LA NIVELUL DGASPC - URILOR

- lipsa de colaborare dintre ONG-urile de profil și DGASPC-uri, care nu oferă feedback pe cazurile fetelor plecate/dispărute, ci mai mult, unele conduceri DGASPC încurajează fetele din centrele lor să plece, pentru a “face bani”;
- asistenții sociali nu desfășoară activitățile necesare să ajute copilul, să ofere alternative sănătoase de viață; lipsa de educație civică; lipsa înțelegerii problemei la nivelul instituțiilor de învățământ unde victimele merg la școală (acestea sunt judecate de către proprii profesori);
- Personalul insuficient ca număr, pregătirea profesională precară a asistenților sociali, numărul redus al psihologilor în cadrul DGASPC-urilor;
- Conform Ianei Matei, președinta Fundației Reaching Out Romania, cele mai problematice DGASPC-uri (denumite și “bazine de traficare”) sunt județele Dolj,

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Brașov, Teleorman, Călărași, Galați, Brăila, Constanța. Rețelele de trafic persoane sunt conectate politic și juridic cu aceste centre, care îi protejează pe traficanți. Iana Matei a subliniat o tendință a DGASPC-urilor de a muta un copil dintr-un centru în altul (respectiv de a-l scoate din centrul fundației și a-l duce în centrul de asistență socială publică). Astfel, s-au înregistrat cazuri de copii traumatizați care s-au sinucis din cauza acestor mutări repetate. Copiii traumatizați au nevoie de stabilitate emoțională, ce nu poate fi dobândită dacă copilul este mutat;

- DGASPC-urile nu au personalitate juridică așa încât acestea nu pot fi trase la răspundere în instanță dacă este cazul (mai ales în contextul în care unele direcții au anunțat că doresc să înființeze centre de asistare a victimelor traficului de persoane);
- de cele mai multe ori, personalul din DGASPC-uri nu informează poliția așa cum ar trebui într-un interval de câteva ore. Informările către poliție se fac de regulă a doua zi, iar justificările directorilor din DGASPC-uri sunt bazate pe comportamentul anterior al acestor minori care au mai tot plecat din centre. E o plecare voluntarăși de cele mai multe ori copiii revin singuri;
- la DGASPC-uri există un mare conflict de interese, respectiv când se instituie o măsură de protecție în baza Legii 272 de către instanțele de judecată ori când părintele nu își mai poate exercita dreptul asupra unui minor, acest drept revine șefului de centru sau directorului DGASPC. Acei oameni sunt în același timp și furnizori de servicii și reprezentanți legali ai copiilor respectivi. Reprezentantul legal ar trebuie să fie o persoană din afara sistemului de protecție. Nu de multe ori s-a întâmplat ca reprezentanți ai Avocatului Poporului să dorească să discute cu un minor, iar directorul centrului de plasament să refuze, pentru că nu exista aprobarea tutorelui legal. Este nevoie de crearea unei instituții care să reprezinte legal minorul, alta decât furnizorul de servicii. Un director de DGASPC, pe hârtie, este reprezentantul tuturor. Este imposibil ca o singură persoană să urmărească fiecare caz în parte;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- Avocatul Poporului a sesizat că pe teritoriul României, posibilitățile autorităților de a monitoriza furnizorii de servicii pentru copiii care au alte naționalități nu există. Autoritățile române sunt limitate la a interveni în situații de urgență.

** Instituția a adresat o propunere de completare legislativă către Ministerul Muncii (octombrie 2019).*

SITUAȚII DE COMPORTAMENT NEADECVAT AL ORGANELOR ABILITATE PRIVIND DISPARIȚIA DE COPII ȘI TRAFICUL DE PERSOANE ADUSE ÎN ATENȚIA COMISIEI, DAR NECONFIRMATE DE FORURILE DE CONDUCERE

- Monica Boseff a prezentat detalii din controversatul caz al regizorului Mihnea Columbeanu (2014), individ ce își recruta copiii pe care îi trafica din DGASPC-uri și de la stațiile de metrou (copii de 7, 9, 11 ani trimiși de familiile lor la cerșit) – și a subliniat cruzimea Poliției Locale de la acea perioadă. Fundația Ușa Deschisă a doamnei Boseff a preluat cazul și a obținut condamnarea lui Columbeanu (acesta primind o pedeapsă de 26 ani);
- un caz prezentat de Iana Matei din 2017, când un părinte a mers la poliție (zona Ardeal) să reclame că fiica lui a plecat în Austria, cu suspiciune de trafic de persoane. Poliția nu i-a înregistrat cazul, deoarece respectiva fată era majoră;
- cazul Caracal - părinții au semnalat dispariția fetei, iar poliția a răspuns: “las-o că se întoarce ea”, conform spuselor doamnei Matei;
- o organizație neguvernamentală din Italia a reușit să identifice ora și zborul cu care 2 fete din România urmau să plece, împreună cu traficanții lor stabiliți în Anglia (informații pe

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

care polițiștii nu le aveau, și care au fost transmise mai departe Direcției de Crimă Organizată de către dna Iana Matei);

- alt caz prezentat de dna Matei în care o fată majoră traficată a vrut să dea declarație și Poliția Brăila a refuzat să îi ia declarația. Fundația Ianei Matei s-a luptat demulte ori în instanță cu instituțiile care de fapt trebuiau să protejeze victimele traficului de persoane.

CAPITOLUL VII

SISTEMUL NON-GUVERNAMENTAL DE PROTECȚIE A COPILULUI ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

În data de 15 iulie 2020 Comisia de anchetă a audiat reprezentanți ai societății civile care desfășoară activității în domeniul traficului de persoane, respectiv:

1. Iana Matei, Președinta Fundației Reaching Out Romania, care, din 1999, lucrează cu victimele traficului de persoane și ale exploatarei sexuale;
2. Monica Boseff, Președinta Fundației Ușa Deschisă care oferă asistență completă și adăpost protejat de urgență victimelor traficului de ființe umane exploatate sexual, prin muncă, pentru cerșetorie și săvârșire de infracțiuni.

Conform experienței vaste în domeniu a celor două persoane audiate, acestea au prezentat Comisiei de anchetă următoarele concluzii privind situația nefavorabilă a fenomenului de trafic de persoane și dispariție de copii în România (*România rămâne țara sursă pentru traficul de persoane, figurând cu 100.000 de victime ale traficului de persoane pe teritoriul UK, conform raportului Justice & Care - It still happens here: fighting UK slavery in the 2020s, raport disponibil online la adresa <https://www.justiceandcare.org/it-still-happens-here/>*):

- Cauzele cel mai des întâlnite pentru care copiii ajung victime ale traficului de persoane: sărăcia, lipsa educației, familii destrămate (conform opiniei Ianei Matei, traficanții recrutează copiii din zonele marginalizate, din familiile cu probleme, precum consum de alcool, violență domestică etc);

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- DGASPC-urile reprezintă o sursă principală de “recrutare” pentru traficanți (tinerele sunt „învoite” de conducerea DGASPC-urilor și scoase “la produs” de către traficanți, găsite de către Poliție și aduse înapoi la DGASPC, conform declarațiilor lanei Matei);
- personalul insuficient ca număr, pregătirea profesională precară a asistenților sociali, numărul redus al psihologilor în cadrul DGASPC-urilor reprezintă, din perspectiva organismelor non-guvernamentale, o vulnerabilitate majoră;
- persoanele majore traficate au istoric de traficare și exploatare încă din copilărie (din 2007 a început să crească numărul minorilor exploatați pe stradă, și astfel multe fete au ajuns să crească numărul prostituatelor din țările de vest; fetele care pleacă voluntar la prostituție se întâmplă pe fondul unor traume repetate în copilărie, care reduc așteptarea de viață cu 20 ani și cresc riscul apariției anumitor boli; din experiența doamnelor Matei și Boseff, nicio fată care acum este majoră, nu a declarat că își dorește să fie prostituată. Fetele recunosc însă că prostituția e tot ceea ce știu ele să facă, încă din copilărie);
- metoda “loverboy” este tehnica de abordare, racolare și recrutare cea mai uzitată (copiii traficați au în spate un mediu violent, fiind ușor de recrutat prin această metodă de atașament emoțional ce le lipsește în mediile în care trăiesc, abuzând de vulnerabilitatea victimei; fetele minore ies din țară cu documente false sau declarații de la un notar „plătit”);

CAPITOLUL VIII

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

PUNCTE DE VEDERE ALE VICTIMELOR SAU FAMILIILOR VICTIMELOR TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI COPIILOR DISPĂRUȚI

În data de 9 septembrie 2020, Comisia de anchetă a audiat o victimă a traficului de persoane, respectiv pe Larista Butnariu, în prezent în vârstă de 24 ani. Aceasta nu a solicitat să i se protejeze identitatea, fiind dispusă să prezinte Comisiei detalii cu privire la parcursul său de traficare. Victima provine din sistemul de asistență socială, fiind adoptată la vârsta de 3 ani de către o familie din Iași. Larisa Butnariu a declarat că a început să fie abuzată sexual și ulterior traficată de la vârsta de 15 ani. Detaliile cu privire la povestea victimei se regăsesc atașate în Procesul Verbal din data de 9 septembrie 2020 din Anexe.

Soluții propuse de victimă privind îmbunătățirea activităților de combatere a traficului de persoane:

- înființarea unui număr de urgență pentru victimele traficului uman, mai scurt și ușor de reținut (în locul numărului deja existent cu 0800...);
- în ceea ce privește protecția victimelor, ar trebui depus un efort mai mare pe protejarea acestora pe toată durata perioadei de cercetare și pe perioada procesului, în condițiile în care o singură rețea de trafic de persoane poate avea până la 200 de membri;
- eliminarea posibilității ca polițistul ce are în grijă un dosar de trafic de persoane, să poată divulga către rețea detalii despre victimă și declarațiile acesteia oferite autorităților pe parcursul anchetei și a cercetării.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

În data de 1 octombrie 2020, Comisia de anchetă a audiat familiile a 4 copii dispăruți, cazuri ce nu au fost soluționate nici până în prezent. Detaliile cu privire la cazurile victimelor se regăsesc atașate în Procesul Verbal din data de 1 octombrie 2020 din Anexe. Astfel, au fost audiate următoarele persoane:

1. Vlăsceanu Georgeta, mama Mădălinei Vlăsceanu (dispărută la vârsta de 3 ani, în anul 1986 din comuna Balaciu)
2. Cati Cosma, mama lui Ovidiu-Călin Cosma (dispărut la vârsta de 17 ani, în anul 1996 din județul Arad)
3. Nelu Geneș, tatăl Geaninei Geneș (18 ani, dispărută în iulie 1999 din Caracal)
4. Doamna Motaș, mama Adinei Motaș (16 ani, dispărută în martie 2013 din Bârlad).

În urma discuțiilor cu cele patru familii, Comisia de anchetă a ajuns la următoarele concluzii:

- toți membri familiilor victimelor și-au manifestat scpticismul în ceea ce privește dorința instituțiilor statului de a rezolva cazurile prezentate;
- reprezentanții Poliției au tratat cu superficialitate momentul în care părinții declarau dispariția copiilor;
- investigațiile au fost continuate pe cont propriu de către familii după ce au constatat că insituțiile abilitate au abandonat căutarea din motive diverse;
- familiile au reclamat o tergiversare din partea instanțelor de a clarifica cu celeritate implicarea unor persoane in dispariția minorilor;
- nu există o comunicare constantă între familii si instituțiile abilitate privind demersurile care se fac pentru rezolvarea acestor dosare de dispariție;
- pentru toți, cea mai mare durere e că nu știu dacă acești copii mai sunt în viață, dacă au fost omorâți și/sau traficați. Cu toate acestea, fiecare dintre cele patru familii

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

continuă demersurile pe lângă instituții pentru a merge mai departe căutările copiilor lor.

CAPITOLUL IX

PROTOCOALE DE CĂUTARE ȘI REFERIRE A COPIILOR DISPĂRUȚI PROPRII ALE INSTITUȚIILOR ABILITATE

Inspectoratul General al Poliției Române (IGPR)

Există un cadru procedural privind tratarea unor diverse situații de dispariții de copii repectat de fiecare persoană care participă la căutari. În cazul în care se descoperă că o persoană dispărută se află pe teritoriul altui stat, există canale de cooperare polițienească folosite în acest sens. Dacă există și informații cu privire la statul pe teritoriul căruia se află persoana dispărută, pe aceste canale se colaborează cu polițiștii din acel stat pentru a se obține cât mai multe date cu privire la locație și dacă aceasta este victima unei infracțiuni.

La acest moment există un cadru procedural de acțiune pe diverse situații, dar având în vedere și evenimentele precedente, la nivelul Poliției Române s-a demarat o inițiativă legislativă pentru a avea la dispoziție o lege privind căutarea persoanelor dispărute. Acest demers s-a dorit ca și constituire a unui mecanism administrativ care să asigure o coordonare

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

mai bună a instituțiilor publice în domeniul căutărilor persoanelor dispărute și care să se aplice distinct față de prevederile Codului de Procedură Penală pentru că sunt situații care nu se încadrează ca și fapte penale, sens în care nu pot utiliza instrumente date de CPP într-o procedură de căutare a unei persoane dispărute în care nu există indicii că ar fi victima unui abuz sau altei infracțiuni.

În cazul copiilor fără documente care să ateste existența lor, în speță a certificatului de naștere, este într-adevăr o dificultate în ceea ce privește implementarea datelor acestora, dar ca și procedură nu se face vreo diferențiere în cadrul activităților desfășurate. Derularea investigațiilor este cu siguranță mai dificilă, dar nu au fost foarte multe situații înregistrate cu acest tip de eveniment, din declarațiile lui Eduard Mirițescu, Inspector General al IGPR. În cazul persoanelor dispărute cu mai mulți ani în urmă, și a căror semnalmamente nu mai corespund cu realitatea actuală, se creează portrete robot de către specialiști și care să poată înfățișa acea persoană la o anumită vârstă.

Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții (ANDPDCA)

Semnalarea dispariției unui copil către organele de poliție are loc imediat după constatarea acestui fapt, în timp ce în cazul fugii din centru sunt derulate proceduri interne realizate de către reprezentanții centrului fără implicarea organelor de poliție, pentru reîntoarcerea minorului în centru (ex. copilul este identificat la rude, prieteni, a fost învoit pentru a participa la un eveniment și din varii motive nu a revenit în centru la ora programată, etc.). Plecarea copiilor din centru se realizează în baza unor bilete de învoire care menționează scopul și durata absenței acestora din centru, în scopul deținerii informațiilor necesare identificării sau localizării acestora, în situația în care absența lor depășește intervalul orar pentru care s-a acordat învoirea.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT)

În cazul dispariției unui copil, atunci când se sesizează alt organ de poliție în afară de DCCO sau când un parchet constată că acea dispariția poate fi legată de infracțiunea de trafic de persoane, se declină competența către DIICOT. Inclusiv ONG-urile pot sesiza DIICOT sau DCCO. DIICOT nu poate afla de o victimă, dacă nu îi este referită de către terți. În ceea ce privește lucrul cu o persoană încadrată ca victimă, DIICOT are standarde de probațiune, impuse de la primul contact cu minorul (prin prezența unui reprezentant ANITP, al DGASPC, un psiholog, un consilier juridic). Odată extrasă victima din mediul respectiv, aceasta de se plasează într-un centru regional ANITP, DGASPC sau la un centru al unui ONG, ori se redă familiei dacă victima a decis să plece din respectiva familie. Există situații când minorul refuză să fie plasat într-un centru și atunci e o muncă mare de convingere din partea psihologului.

Mecanisme de colaborare cu Uniunea Europeană și SUA (FBI) și protocoalele de lucru: în cadrul UE există și sunt aplicate zilnic toate mecanismele și metodele de investigare puse la dispoziție de către legea românească. Dacă se colaborează cu o țară membră UE, se realizează prin Ordinul European de Anchetă, care reprezintă mecanismul principal prin care DIICOT obține probatoriile de la statele partenere. Următorul pas este constituirea unei echipe comune de anchetă (Joint Investigation Team) între unul sau mai multe state UE, la care pot fi invitate și state terțe din afara UE care pot participa. Dacă DIICOT are nevoie de probatorii de la state terțe UE inclusiv SUA, atunci prin Legea de asistență judiciară a României se cere asistență statelor respective, prin care se pun la dispoziție României informațiile solicitate și actele procedurale executate în țările respective.

Colaborarea cu FBI – pe partea informatică, colaborările cu toate agențiile de acest gen se realizează în principal pe schimbul de informații. Dacă este vorba de implicare privind

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

realizarea unui act procedural a unor ofițeri din cadrul FBI, această implicare nu este decizia DIICOT, ci a unui organ de decizie din țara respectivă (respectiv SUA).

Colaborarea cu EuroJust - în cazul în care sunt instrumentate dosare de trafic de minori în mai multe state ale UE, DIICOT beneficiază de întâlniri de coordonare organizate de EuroJust. În anul 2019, România a fost a 2a țară inițiatore de întâlniri de coordonare pe domeniul traficului de persoane.

Ministerul Public

Există o abordare diferită la copiii răpiți și dispăruți (în cazul persoanelor dispărute fără existența unor indicii a unei infracțiuni, Ministerul Public nu are atribuții). Sunt desfășurate activități polițienești desfășurate de MAI. Ministerul Public nu se pronunță dacă toate semnalările referitoare la persoanele dispărute sunt corect gestionate. Există Legea 141/2010 privind înființarea, organizarea și funcționarea Sistemului Informatic Național de Semnalări și participarea României la Sistemul de Informații Schengen în care există menționate instituții cu privire la introducerea de semnalări ale unei persoanei dispărute. În momentul în care un minor părăsește România, el trebuie să prezinte un act de identitate și să fie însoțit de un adult conform legii. Dacă e vorba de scoatere frauduloasă, o semnalare nu este de folos pentru Ministerul Public. Contrafacerea unui act de identitate nu va arata informații despre minorul dispărut. În activitatea Ministerului Public, când dispariția implică deschiderea unei investigații penale, semnalarea în spațiul Schengen e un mijloc pe care acest minister îl folosește.

Procedura dării în urmărire (persoana pentru care este dispusă arestarea) poate fi folosită măsura interceptării sau alte măsuri tehnice pentru localizarea persoanei. Astfel de proceduri speciale ar trebui luate în discuție în identificarea minorilor dispăruți (în special la

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

minori, unde astfel se justifică diferența dintre dreptul la viața privată și interesul superior al copilului). În Convenția Drepturilor Omului, aliniatele care justifică motivul se referă printre altele la protejarea dreptului și libertăților altora. Minorii sunt persoane vulnerabile, cu atât mai mult cu cât sunt lipsiți de supraveghere părintească.

Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane (ANITP):

Există un mecanism național de identificare și referire a victimelor care prevede cadrul general de desfășurare, cu responsabilități pentru mai multe instituții. Înainte ca o victimă să fie repatriată, ar trebui ca datele victimei să fie transmise ANITP (de către misiunea diplomatică din țara de unde victimă este repatriată, de către ONG-ul care o repatriază sau altă instituție de aplicare a legii care se ocupă de caz) u privire la: vârstă, istoricul de traficare, probleme de sănătate, alte riscuri existente etc. Pe baza acestor informații preliminare, ANITP informează ceilalți actori implicați în procesul de repatriere și asistență (poliție, jandarmerie, poliția de frontieră, ONG-uri, DGASPC-uri). Odată ajunsă victima pe aeroport înapoi în România, aceasta este întâmpinată de un reprezentant ANITP, un reprezentant al furnizorului de servicii și în funcție de informațiile deținute, de poliție sau jandarmerie. Se face o analiză preliminară a situației victimei și se face o propunere cu privire la opțiunile viitoare: fie plasată într-un centru, sprijin medical, consiliere juridică, etc. În funcție de decizia victimei se stabilește ce se întâmplă cu ea. De cele mai multe ori, victima refuză ajutorul și solicită doar să ajungă acasă. Victimei i se oferă totuși sprijin din partea ANITP la nivel local. Foarte puține victime sunt cele care au nevoie de cazare imediată sau solicită ajutor. Unele victime au nevoie de o cazare de o noapte, pentru a ajunge acasă ziua următoare. Împreună cu victima (întotdeauna e nevoie de consimțământul ei), se oferă servicii de găzduire, asistență juridică, asistență psihologică, asistență școlară. În cazul victimelor minore, întotdeauna DGASPC-ul local preia coordonarea cazului, astfel încât acesta va decide pentru minor. La evaluarea inițială a victimei, se iau în calcul riscurile ca minorul să fie retrafficat. În 2019, 8 victime au primit adăpost, din datele ANITP.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Dacă este vorba despre o potențială victimă a traficului, și este nevoie de intervenția structurilor de aplicare a legii, ANITP le transmite către DCCO – care transmit mai departe către DIICOT prin proceduri specifice. Sezizările sunt primite de regulă prin Telve – din numărul mare de apeluri (2500 – 3000/an) doar aprox. 8-10/an sunt posibile cazuri de trafic. Aceste cazuri sunt referite organelor abilitate. De fiecare dată când se aduce la cunoștință un posibil caz (în România sau străinătate), ANITP prin intermediul mecanismului de sesizare și referire, face referire la organele care pot ajuta la salvarea victimei. Mai departe se derulează un proces care durează mai mult sau mai puțin, în funcție de dorințele victimei și de probele care sunt adunate. ANITP nu face parte din procesul penal și nu urmărește pas cu pas un proces.

Avocatul Poporului

Avocatul Poporului se implică de fiecare dată când a sesizat dispariția unor copii și au început anchete proprii și în funcție de ce au găsit, au emis recomandări către DGASPC-uri sau centrul de plasament respectiv. De cele mai multe ori răspunsurile au fost pozitive, oamenii au colaborat bine cu instituția Avocatului Poporului, conform declarațiilor Renatei Weber. Instituția se sesizează din oficiu, ulterior se deplasează în teren într-o echipă de cel puțin 2 persoane la locația respectivă sau în locul în care se află minorul; au loc discuții cu victima, cu personalul și conducerea instituției unde se află victima, solicitând și altor instituții date și documente suplimentare cu privire la istoricul victimei și la caz. După un astfel de demers, se întocmește un raport și o propunere, o recomandare generală către autoritatea sau organismul privat care gestionează situația/cazul. Dacă se depistează aspecte de natură penală, dacă nu a fost declanșată deja o anchetă, se sesizează organismele de urmărire penală.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Protocolul de urmărire a cazului, după efectuarea de recomandări: instituția sau autoritatea către care s-a făcut recomandarea din partea Avocatului Poporului răspunde în maxim 30 zile despre cum va implementa respectiva recomandare. La organele de urmărire penală, Av. Poporului solicită informații cu privire la evoluția unui caz, fazele de urmărire etc., și de regulă se primește răspuns. Avocatul Poporului e o instituție de mediere, fără posibilitatea de a emite sancțiuni. În același timp, la Avocatul Copilului (în ceea ce privește drepturile copilului), există prevederi privind posibilitatea reprezentării copilului. Instituția funcționează de 1-2 ani și nu s-a întâmplat până în prezent să meargă în instanță să reprezinte copii, dar au fost câteva cazuri în care au trimis către parchete solicitări de reprezentare a intereselor unor copii, și prin urmare să fie ținute la curent privind evoluția investigațiilor. Instituția Avocatului Poporului monitorizează un caz, dar cu limite.

CAPITOLUL X

NEVOI ȘI SOLUȚII PROPUSE COMISIEI DE ANCHETĂ PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA ACTIVITĂȚILOR DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A FENOMENELOR TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI COPII DISPĂRUȚI ÎN ROMÂNIA

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

NEVOI ȘI SOLUȚII

- impulsionarea parchetelor și cooperarea instituțiilor cu atribuții în domeniu;
- reglementarea noțiunii largi a disparițiilor de minori la nivel de lege, să nu fie lăsată în zona procedurilor instituționalizate la nivelul Ministerului Afacerilor Interne. Chiar dacă presupune activități administrative, în opinia Procurorului General avansul societății prin toate mijloacele de utilizare a tehnologiei nu poate fi limitat în situațiile în care se pune problema garantării drepturilor copiilor și interesul superior al acestora;
- ridicarea minimului de pedeapsă (marea discuție din spațiul public și alte grupuri de lucru unde Ministerul Justiției activează: dacă se impune o majorare a pedepselor sau dacă ele sunt suficiente. Poziția MJ e de deschidere către orice modificare legislative ce ar elimina din tabloul problemelor indulgența legii. Trebuie avut în vedere faptul că simpla majorare a maximului de pedeapsă nu va conduce automat la descurajarea fenomenului sau combaterea lui, dimpotrivă. Când maximul de pedeapsă e exagerat, s-a constatat că judecătorii se orientează către minimul de pedeapsă);
- în ultimii 10-15 ani Ministerul Justiției s-a ocupat de modernizarea cadrului legislativ pentru facilitarea cooperării internaționale, însă acum e necesar să se ocupe de resursele umane și logistică (în anumite cazuri, tehnica infractorilor rivalizează și depășește tehnica procurorilor);
- implementarea recomandărilor din rapoartele internaționale privind România, pentru autoritățile judiciare în creșterea specializărilor, diminuarea duratei procesului, evitarea revictimizării (pentru minori și majori);
- Ministerul Justiției a solicitat parchetelor să se treacă la un alt tip de mentalitate și abordare care să exclude rutina. Trebuie o abordare personalizată a acestui fenomen.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Este nevoie de specializarea și supra-specializarea personalului, și armonizarea dintre parchete și poliție. Dacă nu se rezolvă prevenția fenomenului și recrutarea, precum și protecția victimelor (cele 2 capete ale fenomenului), “nu facem decât să se mențină practica de traficare” a declarat ministrul justiției. Aceste specializări nu trebuie să fie doar pe hârtie. Este important să se crească și să se păstreze acești specialiști;

- specializarea continuă a procurorilor și polițiștilor (de care DIICOT beneficiază cu ajutorul ambasadei SUA, Franței și Marii Britanii, încă din 2004). Este nevoie de oferirea de informații esențiale acelu polițist care vine primul în contact cu o victimă (polițistul de frontieră, polițistul de investigații criminale, polițistul de la poliția rurală), acesta să aibă minim de cunoștințe privind identificarea unei potențiale victime a traficului de persoane. Nu întotdeauna victima vine în legătură cu un polițist specializat. De regulă se merge la poliția rurală, locală, unde se reclamă o posibilă situație de trafic. Acolo se întâmplă ca aceste cazuri să nu fie înregistrate sau neluarea în serios a situației reclamate. Există o sincopă în legislație, ce permite ca proxenetismul agravat să se confunde cu traficul de persoane și minori. Lipsa intrării la scară largă a poliției din prima linie (nu cei din DCCA care sunt foarte puțini numeric și care nu realizează ei direct prima identificare a victimelor) duce la astfel de situații;
- specializarea judecătorului - este foarte important ca judecătorul să aibă aceleași date despre fenomen ca și procurorul și polițistul, pentru a înțelege fenomenul și infracțiunea, modul în care gândește traficanții, mijloacele prin care acționează acesta, și să înțeleagă victima, în mai puțin de 8 ani sau într-un interval de timp mai mic decât cazul în care infracțiunea s-ar putea prescrie. În instanță, e posibil ca avocații inculpatului să readucă victima la tăcere sau să îi genereze temeri (indiferent cât de mari sunt eforturile de protecție a ANIP sau DIICOT);
- crearea unei metodologii mai clare și mai stricte din partea Ministerului Muncii și Protecției Sociale cu privire la modalitățile de acordarea a învoirilor copiilor minori aflați în centrele din subordinea DGASPC - urilor. Astfel, este necesară și stabilirea

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

unor responsabilități a angajaților privind paza, supravegherea și relaționarea cu organele de poliție;

- crearea unui sistem „SMS alert” după modelul celui de la ISU pentru informarea persoanelor din zonă cu privire la semnalmente persoane dispărute;
- nevoia unui cadru legal coerent de colaborare și cooperare între toate instituțiile de cercetare și anchetă, și instituțiile de asistență socială și protecție a copilului: MAI își exprimă întreaga disponibilitate și susținere pentru identificarea unui instrument care să contribuie la o mai bună activitate în acest domeniu. Bogdan Despescu, Secretar de Stat a precizat că la începutul lui 2019, după discuțiile cu reprezentanții organelor de Parchet, cu conducerea instituțiilor din domeniu, MAI a inițiat un demers pentru o mai bună cooperare cu ONG-uri și alți parteneri care pot ajuta în activitatea de prevenire și combatere a traficului de persoane. Există un comitet care funcționează la nivelul MAI, cu un secretariat asigurat de ANITP. S-au derulat mai multe activități împreună cu ONG-uri, cu Ambasada SUA, unde a fost dezbătut inclusiv raportul de stat cu privire la România. S-a realizat un plan de măsuri, unde MAI se declară avansați cu anumite acțiuni pe acest domeniu de activitate. La finalul lunii septembrie 2020 se va reuni acest Comitet pentru a vedea progresul înregistrat pe acest domeniu de activitate. În cadrul DCCO mai există o componentă specializată care împreună cu DIICOT realizează activități pentru destructurarea grupărilor pe trafic de persoane. În 2020 acțiunile pe acest domeniu au avut rezultate foarte bune, după spusele domnului SS Despescu, cu informări publice săptămânale asupra dosarelor și cazurilor instrumentate, unele dintre ele cu trimitere în judecată. MAI a declarat că trebuie să facă front comun cu toate instituțiile abilitate vizavi de victimă (în mod special cu Autoritatea de Protecție a Copilului), astfel încât victima să fie pe primul plan, să constituie baza muncii și să fie tratată într-un mod cât mai corespunzător;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- reglementarea aspectelor în ceea ce privește relaționarea cu unitățile DGASPC, astfel încât să se stabilească un regim mai strict de acordare a învoirilor minorilor, personalul responsabil să obțină un aviz de la poliție în urma verificărilor privind conduita acestora în societate, adoptarea unor metodologii de lucru în privința sesizărilor privind plecările voluntare din centre prin care să fie stabilite clar responsabilitățile angajaților privind paza, supravegherea și relaționarea cu organele de poliție;
- nevoia de îmbunătățiri a legislației pe traficul de persoane: conform MAI, decizia Înaltei Curți din 2007 a reglementat bine diferențadintre traficul de persoane și proxenetism. Din punctul de vedere al MAI, pot fi luate în calcul și alte completări ale actelor normative și a legislației în vigoare, astfel încât să existe o eficiență crescută dpdv al activităților, respectiv la anumite instrumente care să ducă spre aplicabilitatea reală a ceea ce înseamnă recuperări de sume, confiscări de bunuri obținute în mod ilegal din traficul de persoane. La nivelul Poliției Române s-a demarat o inițiativă legislativă pentru a avea la dispoziție o lege privind căutarea persoanelor dispărute. Se dorește constituirea unui mecanism administrativ care să asigure o coordonare mai bună a instituțiilor publice în domeniul căutarilor persoanelor dispărute și care să se aplice distinct față de prevederile Codului de Procedură penală pentru că sunt situații care nu se încadrează ca și fapte penale, sens în care nu se pot utiliza instrumente date de CPP într-o procedură de căutare a unei persoane dispărute în care nu există indicii că ar fi victima unui abuz sau altei infracțiuni;
- MAI a demarat un proiect de eficientizare a instituției cu mai multe componente. Una dintre ele se refera la întărirea structurilor de combatere a criminalității organizate, pe lângă alte structuri cum ar fi poliția de proximitate, poliția de cercetare și prevenire a criminalității, operațiuni speciale, intervenții speciale, etc. Una din componentele abordate de MAI ca și susținere mult mai mare decât în prezent o reprezintă cea de combatere a criminalității organizate. Eficientizarea noii structuri

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

dedicate disparițiilor de copii de la nivelul IGPR la nivel rural, în condițiile în care DIICOT și Procurorul General au subliniat ineficiența Poliției rurale (mediul rural fiind principala sursă de racolare a rețelelor de trafic) și necesitatea îmbunătățirii activităților lor. Polițistul de proximitate ar trebui singur să sesizeze dacă și când a dispărut un copil din familie: conform MAI, poliția rurală începând cu 2016 a avut un deficit mare de personal și o dinamică la fel de rapidă. Numărul de polițiști din anumite localități este insuficient, tocmai de aceea MAI consideră necesară înființarea acestei structuri. Din punct de vedere al pregătirii profesionale, instrumentul pe care și-l propune MAI este acela de a asigura în permanență o comunicare prin intermediul unui sistem electronic, pentru ca toate informațiile să ajungă la această structură specializată, care mai departe să analizeze cazurile pe baza datelor comunicate de cei din teritoriu. Din cauza lipsei de personal și a pregătirii insuficiente a polițiștilor, fenomenul nu a putut fi abordat integrat;

- o detectare rapidă a condițiilor în care o persoană ajunge în această stare de vulnerabilitate și intră pe făgașul recrutării și supunerii la unele activități, respectiv baze de date care să ajute la identificarea potențialelor victime ale traficului de persoane și care să vină în sprijinul Europol și a Poliției Române (inclusiv o bază de date cu zonele sărace de unde provin majoritatea victimelor, pe care polițiștii să o aibă la dispoziție. Dacă un tânăr a abandonat școala, el trebuie să își câștige cumva existența și este supus riscului de a fi exploatat);
- evaluarea motivelor plecării copilului și revizuirea planului individualizat de protecție pentru satisfacerea cerințelor sale și sprijinirea reintegrării în centru sau în alt serviciu din cadrul sistemului de protecție a copilului;
- acțiuni concertate de prevenție a plecărilor din centre, în sensul că dacă acești copii nu ar avea unde să se ducă, nu ar avea o alternativă, nu ar fi primiți, ei nu ar mai pleca;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- prevenție în comunitățile de rromi, unde familiile impun fetelor faptul că după vârsta de 16 ani, acestea trebuie să fie independente;
- un Ghid predat și folosit pentru pregătirea polițiștilor, mai ales în mediul rural. În lipsa acestor informații, este greu de identificat astfel de potențiale victime;
- Europol recomandă îmbinarea celor 2 structuri de la nivelul MAI: structura de prevenire și combatere a infracționalității și poliția de proximitate, ce ar trebui să se afle în mijlocul comunității;
- pentru a răspunde nevoilor și situațiilor operative, este nevoie de 2 standarde foarte importante: un standard de personal și un standard pentru volumul de muncă. Altfel, fără cele 2, nu se vor putea acoperi niciodată nevoile reale ale acestui fenomen;
- zona de investigații financiare asociată infracțiunii de trafic să fie dezvoltată;
- necesitatea înființării unor tribunale pentru copii. Cazurile sunt complexe, mai ales când e vorba de copii. Există un singur tribunal dedicat minorilor la Brașov. Problema e nu doar de specializare a tribunalului, ci a procurorilor în investigarea acestor copii și modificări ale legislației. Instituția Avocatului Poporului are multe anchete cu copii care comit infracțiuni care nu sunt penale. Acești copii tot repetă micile infracțiuni până ajung la vârsta majoră și infracțiunile devin penale. Societatea astfel îndeamnă copilul să comita infracțiuni, din punctul de vedere al Avocatului Poporului;
- dezvoltarea de centre pentru acordarea de servicii pentru victimele traficului de copii – nu pot fi amestecate cu victimele adulte. Ar trebui să existe centre specializate la nivel județean (psihopatologia copilului e diferită de cea a adultului);
- respectarea măsurii obligatorii de notificare a poliției cu privire la nerevenirea copilului în centru;
- informarea instituțiilor competente cu privire la toate incidentele deosebite petrecute în centre și aplicarea tuturor aspectelor de intervenție reglementate prin Standardele minime de calitate și aprobate prin Ordin de ministru, în baza cărora funcționează centrele de plasament;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- stabilirea unor norme și proceduri de intervenție clare între Inspectoratul General al Poliției Române și Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului atunci când avem de-a face cu cazurile de copii dispăruți;
- să existe mai multe prevederi legale care să sprijine Primăriile pentru a dezvolta centre de zi și alte servicii sociale cât mai aproape de domiciliul beneficiarilor, al copiilor;
- nevoia unor standarde și a unor metodologii venite de la nivel central pe traficul de persoane (nu doar prostituție, dar și pe cerșetorie), destinate victimelor și nevoia unor servicii specifice destinate victimelor. Fără acestea, DGASPC-ul poate oferi doar servicii de consiliere împreună cu celelalte instituții competente, ceea ce cu siguranță nu este de ajuns;
- reglementarea unui protocol de colaborare în cazurile de trafic de persoane, prin alcătuirea unei echipe formată din specialiști psihologi, asistenți medicali, asistenți sociali (fundații) și un manager de caz din cadrul DGASPC, echipă care trebuie să soluționeze cazul de dispariție/trafic propriu-zis;
- organismele non-guvernamentale de profil să aibă rol reglementat prin lege privind soluționarea acestor cazuri, de suport și asistență psihologică (trebuie intervenit în special la copiii de vârste mici și adolescenți, pentru a evita ca peste 3-4 ani să plece voluntar din România la prostituție);
- îmbunătățirea standardelor de calitate pentru serviciile sociale cu cazare, organizate ca centre rezidențiale pentru copilul victimă a traficului de persoane, de la nivelul Ministerului Muncii;
- desfășurarea de activități de prevenire de către structurile de poliție în cadrul serviciilor sociale rezidențiale poate asigura o creștere a gradului de informare și conștientizare a copiilor și tinerilor protejați în cadrul serviciilor de tip rezidențial cu privire la pericolele și consecințele plecării fără permisiune din centre;

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- asigurarea și urmărirea aplicării măsurilor de prevenire și combatere a consumului de alcool și droguri, de prevenire și combatere a violenței în familie, precum și a comportamentului delincvent;
- vizitarea periodică la domiciliu a familiilor și copiilor care beneficiază de servicii de protecție și asistență socială, precum și familiile care au în îngrijire copii cu părinți plecați la muncă în străinătate de către serviciile publice de asistență socială de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor; întărirea colaborării dintre serviciile sociale, unitățile de poliție și unitățile școlare;
- eliminarea reglementării legislative prin care reprezentarea legală asupra unui minor poate fi acordată unui angajat al DGASPC;
- suplimentarea numărului de psihologi în centrele din cadrul DGASPC-urilor, inclusiv, dacă este cazul, modificarea organigramelor în acest sens;
- pregătirea și profesionalizarea continuă a psihologilor deja angajați în cadrul centrelor din cadrul DGASPC-urilor;
- angajarea în aceste centre a personalului calificat, cu experiență în gestionarea tulburărilor comportamentale sau de personalitate ale copiilor;
- consiliere psihologică și programe continue de ajutor și asistență pentru copiii din centrele de asistență socială și protecție;
- programe de consiliere psihologică pentru procurorii care instrumentează pentru o perioadă de 1-2 ani cazuri dificile de trafic de persoane și pornografie infantilă;
- colaborarea instituțională mult mai strânsă între Direcțiile Generale de Asistență Socială și Ministerul Muncii și Protecției Sociale prin Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții;
- un cadru organizat de monitorizare după ce copiii părăsesc sistemul de protecție socială, împreună cu o bază de date a tuturor acestor copii;
- pază și protecție oferite copiilor (în condițiile în care, dacă depun mărturie în instanță, devin ținte pentru traficanți);

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- dezvoltarea unui sistem de protecție a infanților – există cazuri de pornografie infantilă generate de părinți;
- victimele traficului de persoane să poată fi martori în procese;
- instruirea judecătorilor pe problematica psihologiei victimei;
- interzicerea completă a administrării medicației psihotrope la nevoie acordată minorului și eliminarea libertății asistenților medicali din centre să administreze la nevoie aceste substanțe, mai ales că aceștia nu au pregătirea necesară.

CAPITOLUL XI

CONSTATĂRI REZULTATE ÎN URMA ÎNDEPLINIRII OBIECTIVELOR COMISIEI DE ANCHETĂ

România este pe primul loc la traficul de persoane în Europa, statistică dovedită de numeroase rapoarte internaționale, ultimul de acest gen fiind al treilea raport de progres al Comisiei Europene din data de 20 octombrie 2020 cu privire la combaterea traficului de persoane² sub articolul 20 din Directiva 2011/36/EU pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestui fenomen.

Traficul de persoane este o problemă deosebită, având în vedere dimensiunile acesteia care necesită o atenție din partea tuturor actorilor implicați. Pe primul loc se află traficul în scop de exploatare sexuală, unde grupul principal vizat îl reprezintă fetele și femeile; urmează exploatarea prin muncă, unde grupul principal vizat sunt bărbații, iar pe locul al treilea se află traficul pentru exploatare prin cerșetorie. Ministerul Public recunoaște

² https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/third_progress_report.pdf

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

concluziile rapoartelor internaționale cu privire la persistența României ca țară de origine. Aceste rapoarte (Raportul Greta, Raportul de Stat al SUA și alte rapoarte la nivelul UE) demonstrează că există multiple fațete ale traficului: pentru muncă, exploatare sexuală, cerșetorie.

Traficul de persoane este mai mult decât o simplă infracțiune prevăzută în Codul Penal, după cum afirmă directorul ANITP. Este un fenomen social, cu anumite caracteristici, de la cauzele care îl generează și condițiile care favorizează dezvoltarea fenomenului. Încă există o masă mare de manevră pentru traficanți, conform afirmațiilor directorului ANITP.

Odată cu noile Coduri din 2014, a apărut un nou standard mai ridicat de probațiune. Indiferent de modificările legislative, DIICOT nu poate obliga un judecător să pronunțe o hotărâre de condamnare, sau să soluționeze o cauză într-un anumit termen. Toate deciziile CCR conduc la sincope și modificări efective a practicii judiciare în România (un cadru de lucru firesc, conform declarațiilor Procurorului Șef DIICOT). Tot ceea ce s-a realizat până în 2014 a fost la anumite standarde, modificare după 2014.

Cu privire la libertatea sexuală, din punct de vedere al Codului Penal, dispozițiile art. 220 se referă la interzicerea raporturilor sexuale cu un minor între 15 - 18 ani numai în anumite condiții. Actul sexual cu un minor de 15-18 ani nu reprezintă în orice situație o infracțiune. Este o direcție ce necesită o foarte mare atenție din partea Min. Public, unde nu se poate exercita un act de control în mod direct asupra exemplului de mai sus. Prezumția de nevinovăție trebuie mereu urmărită în administrarea probelor. Dacă se invocă un element de agresiune sau înfrângere a voinței persoanei, trebuie dovedit în cazul actului sexual cu un minor. În timpul investigării, trebuie mare atenție la plajele de vârstă și la ipotezele care fac diferența; există multe elemente de verificare a legalității soluțiilor. Colegii procurori sunt orientați pentru lămurirea tuturor aspectelor care fac diferența. Trebuie respectate toate părțile dintr-un dosar.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Dispariția ca fenomen este doar susceptibilă prin antrenarea unor măsuri administrative pentru rezolvare, iar traficul de minori are o valență penală. Desigur și în cazurile de dispariție poate să intervină infracțiuni de lipsire de libertate ca valențe penale. Din ceea ce rezultă din dinamica datelor pe ultimii ani, rezultă păstrarea constantă a numărului de victime minore reținute în dosarele soluționate. Există într-adevăr Ordinul Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nr. 213/2014 privind organizarea și funcționarea sistemului informațional al Ministerului Public prin care este stabilită structura formularelor statistice și a datelor care se colectează. Din punct de vedere statistic, Procurorul General a precizat că unele date sunt destinate cunoașterii fenomenului infracțional și posibilitatea adoptării anumitor măsuri de verificare a calității activității de urmărire penală. Colectarea de date mai poate să aibă loc în scop criminologic, diferit de cunoașterea statistică. Desfășurarea rubricii victimei face referire și la victimele minore și majore. Această structură a datelor statistice, desfășurarea pe infracțiuni și indicatori specifici are o foarte mare continuitate; chiar dacă acest Ordin datează din 2014, el vine în completarea unor ordine anterioare și aspectele de noutate sunt date de abordarea noilor infracțiuni prin noile Coduri, conform declarațiilor doamnei Procuror General.

În ceea ce privește cooperarea la nivel internațional, România beneficiază de instrumente și mecanisme de cooperare la nivelul Uniunii Europene. Elementul cel mai formal al unei astfel de cooperări îl reprezintă echipa comună de anchetă pe care o înființează fie un stat străin fie o autoritate din România (respectiv DIICOT) conform Legii 302/2004. Echipele comune de anchetă inițiate de DIICOT pentru traficul de persoane constituie cele mai multe instrumente de acest fel practicate de un stat membru. Cooperarea funcționează în ceea ce privește coordonarea activității judiciare pe acțiuni comune, participarea la activități de audiere în străinătate sau folosirea Ordinului European de anchetă transpus de România încă din 2017. Toate instrumentele disponibile sunt rulate de

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

către DIICOT și în planul evaluării cooperării internaționale există evaluări pozitive pentru România, conform Procurorului General. Au fost realizate echipe comune de anchetă pe trafic de persoane cu Polonia, Franța, Marea Britanie și Suedia.

La nivel național, Ministerul Afacerilor Interne a gândit un mecanism, respectiv o structură specializată pentru a acționa în vederea clarificării situației copiilor dispăruți. Această structură care nu exista la momentul audierii, dar urma să fie operaționalizată (printr-un ordin de ministru, conform afirmațiilor lui Bogdan Despescu, Secretar de Stat MAI) imediat după momentul audierii, când se va anunța și componența exactă, mecanismul de ierarhizare, împreună cu o alocare de funcții suplimentare din partea MAI. Această structură va funcționa la nivelul IGPR și în același timp la nivelul Direcției Generale a Poliției Municipiului București și a Inspectoratelor Județene de Poliție. Componența va fi stabilită personalizat la nivelul fiecărui județ, în funcție de volumul de activitate. Structura se va ocupa exclusiv de căutarea persoanelor dispărute și se vor încadra polițiști foarte bine pregătiți. MAI a demarat discuții inclusiv cu parteneri externi pentru a specializa acești polițiști pe domeniul respectiv. Structura va funcționa într-o organigramă generală (națională și județeană). Se intenționează să se atragă specialiști, să fie încadrați polițiști cu specializări din alte zone decât Academia de Poliție (precum psihologi, și alte cadre care ar putea să desfășoare și alte activități decât cele de căutare).

Este recunoscut la nivel internațional faptul că traficul de persoane generează profituri uriașe, cu risc destul de mic pentru traficanți de a fi prinși. Rețelele sunt complexe (cei care recrutează, cei care transportă victimele, cei care le găzduiesc și mai ales cei care beneficiază de serviciile pe de urma victimelor). Există cerere foarte mare pentru serviciile sexuale și muncă ieftină neplătită. Nu pot exista rezultate semnificative privind fenomenele de trafic de persoane și dispariție de copii în România dacă nu se reduc condițiile (economice,

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

sociale) care vulnerabilizează traficul (condițiile precare de trai din zonele rurale și sărace, nivelul scăzut de educație, familii abuzive). Cererea ține în viață traficul de persoane.

Utilizarea serviciilor unei victime a traficului de persoane nu este infracțiune în foarte multe țări din UE. Chiar și în țările unde este o infracțiune, nu există o practică judiciară în ceea ce privește investigarea și condamnarea beneficiarilor. Toate aceste lucruri creează un context favorabil pentru traficanți, care profit de slăbiciunile sistemului. Traficanții găsesc modalități de a identifica vulnerabilitățile din sistem în țara de origine și de destinație a victimei. Este un fenomen în continuă schimbare.

Deși datele spun că numărul de persoane traficate a crescut, numărul dosarelor sunt în scădere. Numărul de anchete nu va fi niciodată de la un an la altul în scădere. Există anumite trend-uri, care diferă de la an la an. Există și o anumită tipologie de săvârșire a infracțiunii de trafic de persoane. România e țară sursă a traficului de minori. Conform DIICOT, trebuie să existe un efort conjugat și din partea țărilor de destinație. Atâta vreme cât în acele țări de destinație există cerere de servicii sexuale și muncă forțată, acolo unde cerșetoria este privită îngăduitor, atunci se va menține și fluxul de minori din țara sursă (respectiv România). Trebuie eforturi de utilizare a tuturor instrumentelor de cooperare internațională, conform nevoilor identificate de DIICOT. Traficul de persoane este greu de probat, conform spuselor DIICOT. Această infracțiune trebuie să se încadreze în articolul 182 din Codul Penal pentru a se încadra în trafic de persoane (conform Procurorului Șef al DIICOT, rata de achitare este de 2%, o justificare fiind că este normal pentru o țară să aibă achitări, iar judecătorul să gândească altfel decât procurorul). Coruperea sexuală a minorului sau racolarea minorului în scopuri sexuale – nu sunt în competența DIICOT.

În acest context, Avocatul Poporului solicită Procurorului General, CSM, INM cu privire la felul în care sunt investigate infracțiunile asupra copiilor și văzând hotărârile judecătorești nejustificat de lejere. Astfel, instituția Avocatului Poporului a luat inițiativa de

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

a discuta cu respectivele organe judecătorești; “e o chestiune de instruire a judecătorilor. Ar trebui să facă parte din formarea magistraților, felul în care intervin în astfel de anchete. În abuzurile de tot felul, dar mai ales cele sexuale, toate rețelele care ar trebui să cadă ar putea, dacă abordările ar fi diferite. Cazul Țândărei e revoltător” a declarat Renate Weber, Avocatul Poporului. Utilitatea replicării și multiplicării modelului Tribunalului Copilului de la Brașov este analizată la nivelul Parchetului General și al CSM. Nu au fost deschise alte tribunale specializate. Există instanță specializată pe contencios administrativ și pentru litigii, însă nu s-a multiplicat acest model. Specializarea la nivelul tribunalului pentru minori și familie Brașov este mai accentuată. Incidentele care intervin în fața judecății determinate de numărul redus de judecători – exista beneficii și posibile argumente contrare multiplicării acestui model. O astfel de structură ar implica crearea unui parchet pe lângă acest tribunal. În materia traficului de persoane și minori, competența aparține DIICOT. Sesizările pot veni de la parchet, de la DIICOT și de la DNA. Specializarea sau dubla specializare a fiecărui procuror de la parchetele obișnuite este o metodă mai bună decât constituirea unei instanțe specializate, conform declarațiilor Procurorului General. Inclusiv raportându-se la experiența judecătorilor, numărul de cauze rulate la instanțele cu competență generală este mult mai mare. Se formează deprinderi de lucru și cunoașterea fenomenului infracțional într-un mod consolidat. Ministerul Public are nevoie de mai multe resurse, iar procesul penal al unui minor să fie cât mai confidențial, să nu expună persoana și să se evite revictimizarea. Trebuie să existe facilități de timp, resurse umane și materiale și fiecare actor din procesul judiciar să lămurească fiecare cauză sub toate aspectele.

În ceea ce privește organismele non-guvernamentale implicate în activități de prevenție și combatere a traficului de persoane și disparițiilor de copii, acestea sunt prea puține numeric la nivel național și de cele mai multe ori neacoperite din punct de vedere legislativ pentru a-și putea desfășura activitatea și a oferi servicii de protecție și asistență socială. Cu toate acestea, în România s-au înregistrat progrese cu privire la nivelul de

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

implicare al acestor organisme, fiind susținute și de instituții ale statului precum Europol, MAI/IGPR și Avocatul Poporului. Din păcate, relația lor cu instituțiile statului care oferă servicii de protecție și asistență socială nu a fost prezentată Comisiei în cele mai bune note, fiind făcute anumite sesizări în special în ceea ce privește relația cu Ministerul Muncii, cu ANDPDCA respectiv cu DGASPC-urile din teritoriu. În urma audierii Fundației Reaching Out Romania din data de 15 iulie 2020 din cadrul Comisiei de anchetă, audiere în urma căreia doamna Președinte a fundației Iana Matei a subliniat nereguli în ceea ce privește sistemul de stat de protecție a copilului, ministrul Muncii Violeta Alexandru a efectuat o vizită de control neanunțată la sediul acestei Fundații din județul Arges.

În urma acestor sesizări, Comisia de anchetă a invitat la audiere Ministerul Muncii, în data de 2 septembrie 2020. Doamna Ministru a declarat Comisiei de anchetă că această vizită a fost doar o vizită de monitorizare, având în vedere că este una dintre puținele entități care sunt dedicate îngrijirii victimelor traficului de persoane. Președinta Fundației a reclamat ulterior că motivele acestei vizite sunt ascunse, iar Comisia de anchetă a solicitat doamnei ministru Violeta Alexandru un raport de vizită. Ministrul Violeta Alexandru a refuzat să pună la dispoziția Comisiei acest raport, motivând că nu este obligată să pună la dispoziție un astfel de document în condițiile în care nu se află sub o anchetă. Conform Violetei Alexandru, există instituții specializate în cercetarea anumitor fapte ilicite subliniate la nivelul DGASPC-urilor, și anume Poliția Română, și că DGASPC-urile sunt în subordinea Consiliilor Județene, motiv pentru care, în cazurile în care angajații acestora nu-și desfășoară activitățile de serviciu conform fișei postului există instrumente de verificare din partea superiorilor ierarhici. La sesizarea mai multor ONG-uri privind proasta colaborare cu Ministerul Muncii, Ministrul Violeta Alexandru a negat acest lucru și a spus că este normal să existe și anumite entități nemulumite și că a încercat să ia în considerare toate sugestiile primite

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAUZE ALE PLECĂRII / DISPARIȚIEI COPIILOR DIN CENTRE, INCLUSIV CU PRIVIRE LA TRAFICAREA ACESTORA ÎN SCOPURI SEXUALE SAU DE CERȘETORIE

Europol a constatat în ultimii 5 ani o dublare a numărului de minori dispăruți. Deși peste 90% sunt plecări voluntare, se poate vorbi de o tipologie a minorilor care aleg să plece (cei din centre de plasament, centre rezidențiale și alte locuințe sociale). Cu toate că sunt tratate ca plecări obișnuite și oricum se vor întoarce, este important de precizat perioada în care minorii stau plecați. În acel interval de timp, acei minori reprezintă o țintă sigură pentru persoanele care pot profita de pe urma lor. Ajung în anturaje și medii care pot determina o posibilă viitoare traficare a acestor minori (pentru exploatare în muncă, exploatare sexuală, pornografie etc).

Conform DIICOT, minorii vulnerabili predispuși a fi traficați sunt cei din mediul rural, din familii dezorganizate sau familii care și-au abandonat copiii către rude, plecând la muncă în străinătate. Rudele nu acordă de regulă sprijin, educație sau susținere psihologică minorului asemenea părintelui. Zonele cele mai predispuse sunt cele sărace, cele cu lipsă a locurilor de muncă, cu nivel al șomajului și abandon școlar ridicate – se creează premisele pentru copii care vor să scape din aceste medii de trai. Astfel, primul traficant care apare, de regulă bărbat, va convinge victima minoră din zona respectivă cât de mult o iubește și îi promite că îi va oferi un trai mai bun. Acești minori sunt vulnerabili de la momentul în care au apărut principalele cauze generatoare (lipsa atenției familiei, familie abuzivă, alcoolică, sărăcie etc.) și este foarte simplu de convins mintea unui copil să urmeze un vis frumos în afara situației grele în care se află. De foarte multe ori în ultimii ani traficanții se comportă frumos cu victima la început, pentru ca pe parcurs să se ajungă la trafic, violență, exploatare. Copiii ajung să creadă că de fapt abuzatorul este salvatorul și că oricum le e mai bine decât le era în mediul din care proveneau (acest scenariu se întâmplă în aproape 90% din cazuri).

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Județe cu nivel ridicat de recidivă sunt acele zone cu foarte mic potențial de creștere economică (precum Botoșani, Suceava Vaslui – zone predispuse la recidivă).

Conform Avocatului Poporului, cauzele care determină astfel de plecări: depind de felul în care sunt tratați copiii în acele centre. Cei mai mulți copii provin din medii defavorizate. Ei au nevoie de comunicare, ei acumulează pe parcursul vieții frustrări și ajung să aibă un comportament deranjat pentru cei din jur. Atâta timp cât nu se va găsi un răspuns corespunzător la toate vulnerabilitățile pe care acești copii le au, ei vor fi întotdeauna tentați “să cadă pradă primului cântec pe care îl vor auzi”, și se întâmplă de cele mai multe ori în afara centrului din sistemul de protecție.

Conform declarațiilor reprezentanților DGASPC-urilor, dar și a reprezentantului IGPR/MAI, minorii pleacă din centre din următoarele motive:

- carențe comportamentale importante, afective și educaționale, copii vor să se întoarcă la la prieteni și/sau la familie
- mai multă libertate, să petreacă timp cu prieteni. De asemenea sunt și situații în care unii copii care fug comit infracțiuni
- copiii care creează aceste probleme și care pleacă în mod frecvent sunt de la centre de plasament în regim de urgență unde un psiholog lucrează cu maximum 15 copii (cum este cazul județului Brăila)
- plecarea voluntară de la domiciliu sau din centrele de ocrotire
- alarmări nejustificate, situații datorate lipsei de comunicare dintre părinți/apartinător și copii
- producerea unor accidente (înec, accidente rutiere, etc.)
- luare unui copil de către un alt copil fără consimțământul celuilalt
- agresarea copiilor în diverse scopuri (abuz sexual, obligarea la cerșetorie, prostituție, implicarea în infracțiuni sau traficare în afara țării)

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

Conform IGPR, din numărul cazurilor de dispariții de minori aproximativ 40% se înregistrează la nivelul DGASPC-urilor (DGASPC-urile reprezintă principala sursă de “recrutare” pentru traficanți, fapt re-adus în atenția Comisiei de anchetă de către Iana Matei, președintele Fundației Reaching Out Romania). Cele mai multe cazuri de dispariții sunt la nivelul Capitalei, sectoarele 1 și 6, și județele Constanța și Iași.

Traficanții recrutează copii din zonele marginalizate, din familiile cu probleme precum consum de alcool, lipsă de educație, familii destrămate, sau care provin din mame care la rândul lor au constituit cazuri de copii dispăruți, copii proveniți din familiile cu un istoric al violențelor domestice, cazuri de copii cu abandon școlar, copii cu tulburări psihice sau chiar copii care sunt născuți acasă și nu sunt declarați oficial. Persoanele majore care în continuare sunt traficate, au istoric de traficare și exploatare încă din copilărie (din 2007 a început să crească numărul minorilor exploatați pe stradă, și astfel multe fete au ajuns să crească numărul prostituatelor din țările de vest).

Din punct de vedere psihologic, fetele care pleacă voluntar la prostituție pleacă pe fondul unor traume repetate în copilărie, care reduc așteptarea de viață cu 20 ani și cresc riscul apariției anumitor boli. Conform ONG-urilor audiate, nicio fată care acum este majoră nu a declarat că își dorește să fie prostituată. Fetele recunosc însă că prostituția e tot ceea ce știu ele să facă, încă din copilărie.

La rândul lor, Mia Scarlat, socio-psiholog, președinte fondator al Asociației Mia's Children, precum și Mirela Zivari, psihoterapeut, audiate în cadrul Comisiei de anchetă în data de 22 iulie 2020, au confirmat faptul că “persoanele traficate în scopuri sexuale sau de cerșetorie sunt racolate din cadrul centrelor din cadrul DGASPC prin intermediul rețelei Facebook”.

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

CAPITOLUL XII

CONCLUZIILE COMISIEI DE ANCHETĂ ADOPTATE PRIN VOT

Membri:

- Mihălcescu Carmen-Ileana - PSD
 - Săftoiu Ana Adriana - PNL
 - Manole Petre-Florin - PSD
 - Boboc Tudorița-Rodica - PSD
 - Calista Mara-Daniela - PNL
 - Dobrică Ionela Viorela - PSD
 - Iurișniți Cristina-Ionela - USR
 - Mircea Florin - PSD
 - Oteșanu Daniela - PSD
 - Pașcan Emil-Marius - PMP
 - Podașcă Gabriela-Maria - PRO
- România
- Popescu Nicolae-Daniel - USR

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

- Raetchi Ovidiu Alexandru - PNL
- Socotar Gheorghe-Dinu - PSD
- Vass Levente – UDMR

CAPITOLUL XIII

DOCUMENTE PRIMITE LA COMISIE DE LA INSTITUȚII ȘI ALTE ORGANISME AUDIATE

1. MINISTERUL AFACERILOR INTERNE – IGPR

- Situație statistică a cazurilor de minori dispăruți pe gen/vârsta victimei în perioada 01.01 – 30.06.2020
- Situația statistică comparativă cu cea din alte state Europene
- Situația statistică a motivelor dispariției minorilor
- Procedura de urmat în cazul sesizării acestor dispariții

2. AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, COPII ȘI ADOPTII (ANDPDCA)

- Prezentarea imaginii generale a sistemului de protecție specială
- Scurtă prezentare a serviciilor de tip rezidențial
- Date statistice
- Aspecte generale privind îmbunătățirea activității în ceea ce privește prevenirea acestui fenomen, din perspectiva serviciilor sociale

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

3. DIICOT

- Cauze soluționate în ceea ce privește infracțiunile de trafic de persoane și trafic de minori
- Cauze soluționate în ceea ce privește infracțiunea de pornografie infantilă

4. MINISTERUL JUSTIȚIEI

- Demersurile și măsurile inițiate și/sau derulate de Ministerul Justiției în ceea ce privește fenomenul traficului de persoane și a copiilor dispăruți
- Mecanisme de cooperare interinstituțională în materia traficului de persoane
- Date statistice relevante
- Aspecte legislative privind traficul de minori
- Proiecte legislative inițiate de MAI privind căutarea persoanelor dispărute
- Istoric al demersului legislativ și puncte de vedere ale MJ

5. Fundația REACHING OUT Romania

- Statistici 2016, 2017 și 2018 privind țara de origine a victimelor traficate și supuse prostituției
- Adresa nr. 1727/4.11.2014 către directorul DGASPC Dolj din partea președintei Reaching Out, cu privire la repatrierea din Olanda a două minore identificate ca victime ale traficului
- Propunerile Fundației cu privire la stabilirea Standardelor privind traficul de minori
- Copie a dosarului penal nr. 215/63/2014 înregistrat la Curtea de Apel Craiova, având ca obiect traficul de minori, respectiv având ca părți vătămate două minore aflate în atenția Fundației la momentul respectiv
- Situația financiară a furnizorului de servicii sociale pe perioada 2018-2019

Comisia parlamentară de anchetă privind situația cazurilor copiilor dispăruți

6. INSPECTORATUL DE POLIȚIE JUDEȚEAN IAȘI (IPJ IAȘI)

- Situația activităților de prevenire a fenomenului traficului de persoane desfășurate de IPJ Iași în colaborare cu alte instituții
- Copii ale sesizărilor/solicitărilor primite de IPJ Iași din partea doamnei Larisa Butnariu (victimă a traficului de persoane)
- Copii ale răspunsurilor formulate de IPJ Iași către doamna Larisa Butnariu